

Bruxelles, 7. prosinca 2017.
(OR. en)

15586/17

**Međuinstitucijski predmet:
2015/0278 (COD)**

**SOC 806
MI 947
ANTIDISCRIM 62
AUDIO 136
TELECOM 354
CODEC 2050**

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Br. preth. dok.:	15096/17
Br. dok. Kom.:	14799/15 + ADD 1 - ADD 3 - COM(2015) 615 final
Predmet:	Prijedlog DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o usklađivanju zakona, propisa i administrativnih odredaba država članica u pogledu zahtjeva za pristupačnost proizvoda i usluga – Opći pristup

Za delegacije se u prilogu nalazi tekst općeg pristupa o navedenoj Direktivi dogovorena na sastanku Vijeća EPSCO 7. prosinca 2017.

Prijedlog¹

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o [...] ² zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 114.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora³,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

¹ Izmjene u odnosu na izvorni prijedlog označene su na sljedeći način: novi tekst istaknut je **podebljanim slovima**, a izbrisani tekst obilježen je oznakom [...].

² Dio naslova izbrisan je kao suvišan (prijedlog pravnika lingvista).

³ Doneseno 25. svibnja 2016. SL C , , str. .

- (1) Svrha je ove Direktive doprinijeti pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta usklađivanjem zakona i drugih propisa država članica te uklanjanjem prepreka slobodnom kretanju određenih pristupačnih proizvoda i usluga. Time **bi** se povećala **dostupnost** pristupačnih proizvoda i usluga na unutarnjem tržištu.
- (2) Potražnja za pristupačnim proizvodima i uslugama velika je, a **predviđa se** da će se broj građana s invaliditetom [...] znatno povećati. [...] Stvaranje okruženja s pristupačnijim proizvodima i uslugama omogućuje uključivije društvo i olakšava samostalan život **osoba s invaliditetom**.
- (2a)(novo) **Ovom se Direktivom osobe s invaliditetom definiraju u skladu s Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom (UN CRPD), čija je Europska unija stranka od 21. siječnja 2011. U Konvenciji Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom navodi se da su osobe s invaliditetom „one koje imaju dugotrajna tjelesna, mentalna, intelektualna ili osjetilna oštećenja, koja u međudjelovanju s različitim preprekama mogu sprečavati njihovo puno i učinkovito sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s ostalima”. Ovom Direktivom promiče se potpuno i učinkovito ravnopravno sudjelovanje poboljšanjem pristupa proizvodima i uslugama široke potrošnje koji svojim prvotnim dizajnom ili naknadnim prilagodbama zadovoljavaju posebne potrebe osoba s invaliditetom.**
- (2b)(novo) **Od ove bi Direktive imale koristi i druge osobe sa smanjenom funkcionalnom sposobnošću koja proizlazi iz drugih tjelesnih, mentalnih, intelektualnih ili osjetilnih poteškoća, povezana je sa starenjem ili drugim trajnim ili privremenim uzrocima povezanim s radom tjelesnih funkcija koje u međudjelovanju s različitim preprekama također mogu sprečavati njihovo puno i djelotvorno sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s ostalima.**

- (3) Razlike u zakonima, **propisima** i administrativnim mjerama koje su države članice donijele u pogledu pristupačnosti proizvoda i usluga za [...] osobe s invaliditetom stvaraju prepreke slobodnom kretanju takvih proizvoda i usluga i narušavaju učinkovito tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu. Tim se preprekama ugrožavaju gospodarski subjekti, a posebno mala i srednja poduzeća (MSP-i).
- (4) Razlike u nacionalnim zahtjevima za pristupačnost velika su prepreka pojedinačnim subjektima, a posebno malim i srednjim poduzećima te mikropoduzećima pri pokretanju posla izvan domaćeg tržišta. Nacionalni, pa čak i regionalni ili lokalni zahtjevi za pristupačnost koje su uspostavile države članice trenutačno se razlikuju u pogledu pokrivenosti i razine detaljnosti. Te razlike negativno utječu na konkurentnost i rast zbog toga što izrada i uvođenje na tržište pristupačnih proizvoda i usluga za svako nacionalno tržište zahtijeva dodatne troškove.
- (26) Većinu radnih mjesta u Uniji osiguravaju MSP-i i mikropoduzeća. Oni imaju presudnu važnost za budući rast, ali se vrlo često suočavaju sa smetnjama i preprekama u razvoju proizvoda ili usluga, posebno u prekograničnom kontekstu. Stoga je potrebno olakšati rad MSP-ima i mikropoduzećima usklađivanjem nacionalnih odredaba o pristupačnosti i pritom zadržati potrebne zaštitne mjere.
- (5) Potrošači pristupačnih proizvoda i primatelji pristupačnih usluga plaćaju visoke cijene zbog ograničenog tržišnog natjecanja među dobavljačima. Zbog neujednačenosti nacionalnih propisa smanjuje se korist koja bi mogla proizaći iz razmjene iskustava na nacionalnoj i međunarodnoj razini o odgovoru na društveni i tehnološki razvoj.

- (6) Približavanje nacionalnih mjera na razini Unije stoga je potrebno za pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta kako bi se smanjila rascjepkanost tržišta pristupačnih proizvoda i usluga, omogućila ekonomija razmjera, olakšala prekogranična trgovina i mobilnost te kako bi se pomoglo gospodarskim subjektima da usmjeravaju sredstva na inovacije umjesto da ih upotrebljavaju za ispunjavanje raznolikih pravnih zahtjeva diljem Unije.
- (7) Koristi od usklađivanja zahtjeva za pristupačnost za unutarnje tržište već su se pokazale primjenom Direktive 2014/33/EU Europskog parlamenta i Vijeća o dizalima⁴ i Uredbe (EZ) br. 661/2009 Europskog parlamenta i Vijeća⁵ u području prijevoza.
- (8) Prema Izjavi br. 22 priloženoj Ugovoru iz Amsterdama, na konferenciji predstavnika država članica usuglašeno je da institucije Unije trebaju uzeti u obzir potrebe osoba s invaliditetom pri sastavljanju mjera na temelju članka 114. Ugovora.

[uvodna izjava (9) o Povelji premještena je na kraj uvodnih izjava, nakon uvodne izjave (51)]

⁴ Direktiva 2014/33/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o usklađivanju zakonodavstva država članica u odnosu na dizala i sigurnosne komponente za dizala (SL L 96, 29.3.2014., str. 251.).

⁵ Uredba (EZ) br. 661/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zahtjevima za homologaciju tipa za opću sigurnost motornih vozila, njihovih prikolica i sustava, sastavnih dijelova i zasebnih tehničkih jedinica namijenjenih za takva vozila (SL L 200, 31.7.2009., str. 1.)

- (10) „Strategija jedinstvenog digitalnog tržišta” usmjerena je na ostvarenje održivih ekonomskih i socijalnih koristi na povezanom jedinstvenom digitalnom tržištu. Potrošači Unije još uvijek ne mogu potpuno iskoristiti prednosti jedinstvenog tržišta u pogledu cijena i izbora jer su prekogranične internetske transakcije i dalje vrlo ograničene. Zbog rascjepkanosti smanjeno je i prekogranično korištenje uslugama e-trgovine. Potrebno je i usklađeno djelovati kako bi se osiguralo da [...] elektronički sadržaji **kao što su elektronička komunikacija i pristup audiovizualnim medijskim uslugama budu** potpuno dostupni osobama s invaliditetom. Stoga je potrebno uskladiti zahtjeve za pristupačnost diljem jedinstvenog digitalnog tržišta i osigurati da svi građani Unije neovisno o njihovim sposobnostima mogu uživati u pogodnostima takvog tržišta.
- (11) [...] Nakon što je [...] Unija **postala stranka Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom**, njezine su odredbe postale sastavni dio pravnog poretka Unije.
- (12) [...] U skladu s **Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom**, [...] stranke Konvencije obvezne su poduzeti odgovarajuće mjere kako bi se osiguralo da osobe s invaliditetom imaju pristup izgrađenom okruženju, prijevozu, informacijama i komunikacijama, uključujući informacijske i komunikacijske tehnologije i sustave, te drugim uslugama i prostorima otvorenima ili namijenjenima javnosti, i u urbanim i u ruralnim područjima, na ravnopravnoj osnovi s ostalima. Odbor Ujedinjenih naroda za prava osoba s invaliditetom **utvrdio** je potrebu izrade zakonodavnog okvira s konkretnim, ostvarivim i vremenski ograničenim mjerilima za praćenje postupne provedbe pristupačnosti.
- (13) Stupanje na snagu **Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom** u pravnim porecima država članica podrazumijeva potrebu za donošenjem dodatnih nacionalnih odredaba o pristupačnosti proizvoda i usluga, **a** bez djelovanja Unije **te odredbe** dovele bi do daljnjeg povećanja razlika između **zakona i drugih propisa država članica**.

- (14) **Ovom Direktivom podupiru se države članice u usklađenom ispunjavanju svojih nacionalnih obveza kao i svojih obveza u okviru Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom u pogledu pristupačnosti.**
- (15) U Europskoj strategiji za osobe s invaliditetom 2010. – 2020.: obnovljena obveza za Europu bez zapreka⁶”, u skladu s **Konvencijom UN-a o pravima osoba s invaliditetom**, pristupačnost se utvrđuje kao jedno od osam područja djelovanja, a cilj joj je osigurati pristupačnost proizvoda i usluga.
- (18) [...] Zahtjeve za pristupačnost **trebalo bi uvesti na način kojim se najmanje opterećuje** [...] gospodarske subjekte i države članice. [...]
- (16) **Određivanje proizvoda** i usluga obuhvaćenih područjem primjene ove Direktive rezultat **je** analitičkog pregleda provedenog tijekom pripreme procjene učinka u kojem su utvrđeni relevantni proizvodi i usluge [...] za osobe s invaliditetom, a [...] za koje su države članice donijele ili će vjerojatno donijeti različite nacionalne zahtjeve za pristupačnost **kojima se narušava funkcioniranje unutarnjeg tržišta.**
- (17) Svi proizvodi i usluge **obuhvaćeni područjem primjene ove Direktive koji su stavljeni na tržište ili pruženi nakon datuma na koji su države članice dužne primijeniti nacionalno zakonodavstvo kojim se provodi ova Direktiva trebali bi** biti u skladu s **primjenjivim** zahtjevima za pristupačnost utvrđenima u **ovoj Direktivi kako bi** bili pristupačni osobama s invaliditetom.[...]
- (17a)(novo) **Kako bi se osigurala pristupačnost usluga obuhvaćenih područjem primjene ove Direktive, za proizvode koji se upotrebljavaju pri pružanju onih usluga s kojima potrošač ostvaruje interakciju trebala bi također postojati obveza da udovoljavaju primjenjivim zahtjevima za pristupačnost iz ove Direktive.**

[uvodna izjava (18), vidjeti nakon uvodne izjave (15)]

⁶ COM(2010) 636.

- (19) [...] Potrebno je odrediti zahtjeve za pristupačnost radi stavljanja na tržište proizvoda i usluga koji spadaju u područje primjene ove Direktive kako bi se osiguralo njihovo slobodno kretanje na unutarnjem tržištu.
- (20) Kad je riječ o općim ciljevima, ovom bi se Direktivom trebala propisati kao obvezna upotreba zahtjeva za funkcionalnu pristupačnost. Ti bi zahtjevi trebali biti dovoljno precizni kako bi se njima stvorile pravno obvezujuće obveze te dovoljno detaljni da omoguće ocjenu sukladnosti kako bi se osiguralo dobro funkcioniranje unutarnjeg tržišta za obuhvaćene proizvode i usluge. **Međutim, trebali bi zadržati određeni stupanj fleksibilnosti za inovacije, kako bi na primjer gospodarski subjekt mogao birati koji će dodatni osjetilni kanal ponuditi uz onaj koji je već dostupan kako bi osigurao dostupnost barem dvaju osjetilnih kanala.**
- (25) Pristupačnost je sustavno uklanjanje prepreka i sprječavanje njihova nastanka **kako bi se osobama s invaliditetom osigurao pristup na ravnopravnoj osnovi s ostalima. To bi se trebalo postići** po mogućnosti pristupom univerzalnog dizajna ili „dizajna za sve” što znači **dizajna proizvoda, okruženja, programa i usluga koje do najveće moguće mjere mogu upotrebljavati sve osobe bez potrebe za prilagodbom ili specijaliziranim dizajnom. Univerzalni dizajn ne bi trebao isključivati pomoćne uređaje za određene skupine osoba s invaliditetom, ako je to potrebno. Nadalje, načelo pristupačnosti ne bi trebalo isključiti omogućivanje razumne prilagodbe ako je obvezna** prema nacionalnom zakonodavstvu ili zakonodavstvu Unije.

[Uvodne izjave od 20.a do 20.p slijede redoslijed kao u članku 1.: računalna strojna oprema opće namjene i operativni sustavi, elektronička komunikacija, pristup audiovizualnim uslugama, e-knjige, e-trgovina, potrošačko bankarstvo, putnički prijevoz.]

- (20.a)(novo)** Ovom Direktivom trebalo bi obuhvatiti sustave potrošačke računalne strojne opreme opće namjene. Značajka takvih sustava računalne strojne opreme njihova je višenamjenska priroda i sposobnost da uz pomoć odgovarajuće programske opreme obavljaju najčešće računalske zadatke koje traže potrošači te je predviđeno da njima upravljaju potrošači. Osobna računala, uključujući stolna računala, prijenosna računala, pametne telefone i tablete, primjeri su takvih sustava računalne strojne opreme. Specijalizirana računala ugrađena u potrošačke elektroničke proizvode ne predstavljaju sustave potrošačke računalne strojne opreme opće namjene. Ova Direktiva ne bi trebala na pojedinačnoj osnovi obuhvaćati pojedinačne komponente s posebnim funkcijama kao što su matična ploča ili memorijski čip koji se upotrebljavaju ili bi se mogli upotrebljavati u takvom sustavu.
- (20.b)(novo)** Ovom Direktivom trebalo bi se nadalje obuhvatiti elektroničke komunikacijske usluge, kako su definirane u Direktivi 2002/21/EZ Europskog parlamenta i Vijeća⁷, uključujući one komunikacijske usluge koje se upotrebljavaju za komunikaciju u hitnom slučaju, koje su sastavni dio elektroničkih komunikacijskih usluga. Mjere koje države članice trenutačno poduzimaju različite su i nisu usklađene na cijelom unutarnjem tržištu. Osiguravanjem primjene istih zahtjeva za pristupačnost diljem Unije dovest će se do ekonomije razmjera za subjekte koji su aktivni u više država članica i olakšat će se učinkovit pristup za osobe s invaliditetom u njihovim državama članicama i kada putuju među državama članicama. Kako bi se ostvarila pristupačnost komunikacija u hitnom slučaju, pružatelji usluga trebali bi, pored glasovne, omogućiti tekstualnu komunikaciju u stvarnom vremenu i cjelovit razgovor ako je predviđen videozapis, istodobno osiguravajući usklađenost svih tih komunikacijskih sredstava. Države članice bi mogle, uz poštovanje ove Direktive, odrediti posrednog pružatelja usluga trećih strana kojeg bi osobe s invaliditetom mogle upotrebljavati za komunikaciju s PSAP-om.

⁷ Direktiva 2002/21/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 7. ožujka 2002. o zajedničkom regulatornom okviru za elektroničke komunikacijske mreže i usluge (SL L 108, 24.4.2002., str. 33.).

Ovom Direktivom trebalo bi obuhvatiti i potrošačku terminalnu opremu s interaktivnim računalnim svojstvima, za koju se predviđa da bi se prvenstveno upotrebljavala za pristup takvim elektroničkim komunikacijskim uslugama. Potonja kategorija uključuje opremu koja se upotrebljava kao dio postava za pristup navedenim uslugama kao što su usmjerivač ili modem. Brz tehnološki razvoj i inovativni karakter elektroničkih komunikacijskih usluga vjerojatno će se odraziti na predstojeće zakonodavstvo za sektore koje također može utjecati na pristupačnost. Ovom Direktivom stoga se ne bi trebalo dovoditi u pitanje Direktivu 2002/21/EZ⁸. U slučaju sukoba između Direktive 2002/21/EZ⁹ i ove Direktive, prevagu bi trebala imati Direktiva 2002/21/EZ.

(20.d)(novo)¹⁰ Za potrebe ove Direktive pristup audiovizualnim medijskim uslugama znači da pristup audiovizualnom sadržaju mora biti pristupačan, kao i mehanizmi s pomoću kojih se korisnicima s invaliditetom omogućuje da se koriste svojim pomoćnim tehnologijama. Pristup se, primjerice, može omogućiti putem uređaja kao što su set top kutije ili povezane televizijske usluge kojima se omogućuje primanje audiovizualnog sadržaja. [Direktivom bi se trebalo obuhvatiti i značajke ili usluge kojima se pruža pristup audiovizualnim medijskim uslugama te elemente pristupačnosti elektroničkih programskih vodiča (EPG-ova) jer njihova pristupačnost nije obuhvaćena Direktivom o audiovizualnim medijskim uslugama].

⁸ Bit će zamijenjeno upućivanjem na e-Zakonik nakon donošenja Europskog zakonika elektroničkih komunikacija.

⁹ Bit će zamijenjeno upućivanjem na e-Zakonik nakon donošenja Europskog zakonika elektroničkih komunikacija.

¹⁰ Tekst izmijenjen zbog sumnje o njegovoj točnosti.

(20.e)(novo) Datoteke e-knjiga temelje se na elektroničkom računalnom kodiranju kojim se omogućuje kretanje i pregled uglavnom tekstualnog i grafičkog intelektualnog djela. Pristupačnost datoteka e-knjiga ovisi o stupnju preciznosti tog kodiranja, osobito u pogledu kvalifikacije različitih sastavnih elemenata tog djela te standardiziranog opisa njegove strukture. Interoperabilnošću u pogledu pristupačnosti trebalo bi se optimizirati kompatibilnost tih datoteka s korisničkim agentima te s trenutačnim i budućim pomoćnim tehnologijama. Suprotno tome, zahtjevima za pristupačnost e-knjiga ne ugrožava se integritet intelektualnog djela čijim se digitalnim datotekama omogućuje njihov pregled i kretanje. Određene elemente posebnih djela kao što su stripovi, dječje knjige i knjige o umjetnosti trebalo bi uzeti u obzir u odnosu na sve primjenjive zahtjeve za pristupačnost. Različitim zahtjevima za pristupačnost u državama članicama otežalo bi se izdavačima i drugim gospodarskim subjektima da iskoriste prednosti unutarnjeg tržišta, mogli bi se pojaviti problemi interoperabilnosti s e-čitačima te bi se njima ograničio pristup za korisnike s invaliditetom.

- (20.f)(novo)** U ovoj se Direktivi e-trgovina definira kao usluga koja se pruža na daljinu, elektroničkim sredstvima i na pojedinačni zahtjev potrošača, s ciljem sklapanja potrošačkog ugovora. Za potrebe ove definicije „na daljinu” znači da se usluga pruža bez istodobne prisutnosti stranaka; „elektroničkim sredstvima” znači da se usluga prvotno šalje i prima na odredištu s pomoću elektroničke opreme za obradu (uključujući digitalnu kompresiju) i pohranu podataka te u potpunosti šalje, prenosi i prima telegrafski, radio vezom, optičkim sredstvima ili drugim elektromagnetskim sredstvima; „na pojedinačni zahtjev potrošača” znači da se usluga pruža na temelju pojedinačnog zahtjeva; dijelom „s ciljem sklapanja potrošačkog ugovora” nastoji se ograničiti opseg usluga e-trgovine samo na transakcije poduzeća s potrošačem te se u kontekstu ove Direktive utvrđuju dotični gospodarski subjekti, na način da se objašnjava točna namjera pružanja takvih usluga.
- (20.g)(novo)** Obveze pristupačnosti za e-trgovinu sadržane u ovoj Direktivi trebale bi se primjenjivati na internetsku prodaju bilo kojeg proizvoda ili usluge i trebale bi se stoga također primjenjivati na prodaju proizvoda ili usluga zasebno obuhvaćenih ovom Direktivom.
- (20.h)(novo)** Zakonodavstvom Europske unije o bankarskim i financijskim uslugama nastoji se zaštititi potrošače koji su korisnici tih usluga diljem EU-a i njima pružiti informacije, ali njime nisu obuhvaćeni zahtjevi za pristupačnost. Kako bi osobe s invaliditetom mogle upotrebljavati te usluge u cijeloj Uniji, donositi utemeljene odluke i biti sigurne da su prikladno zaštićene jednako kao i drugi potrošači te kako bi se osigurali jednaki uvjeti za pružatelje usluga, ovom bi se Direktivom trebali utvrditi zajednički zahtjevi za pristupačnost za određene bankarske i financijske usluge koje se pružaju potrošačima.

- (20.i)(novo)** Odgovarajući zahtjevi za pristupačnost trebali bi se primjenjivati i na metode za identifikaciju, elektroničke potpise i platne usluge, s obzirom na to da su oni potrebni za provođenje potrošačkih bankarskih transakcija.
- (20.j)(novo)** Područjem primjene ove Direktive trebalo bi obuhvatiti i interaktivne samoposlužne terminale, uključujući strojnu i programsku opremu namijenjenu upotrebi u pružanju usluga koje su obuhvaćene ovom Direktivom, isključujući uređaje koji su ugrađeni kao sastavni dijelovi vozila, zrakoplova, brodova ili željezničkih vozila. To primjerice uključuje bankomate, terminale za plaćanje i druge samoposlužne terminale koji se upotrebljavaju za potrošačke bankarske usluge; sve uređaje za izdavanje karata putem kojih se izdaju fizičke karte kojima se omogućuje pristup uslugama obuhvaćenima ovom Direktivom kao što su to automati za izdavanje putnih karata, uređaji za izdavanje kartica za red čekanja u bankama; uređaje za prijavu koji se upotrebljavaju za prijavu putnika kod usluga putničkog prijevoza; i interaktivne samoposlužne terminale na kojima se pružaju informacije o putovanjima, uključujući interaktivne informativne zaslone.
- (20.k)(novo)** U kontekstu zrakoplovnih, autobusnih i željezničkih usluga putničkog prijevoza te usluga putničkog prijevoza vodnim putovima ovom bi se Direktivom trebalo obuhvatiti i pružanje informacija o prijevoznim uslugama putem internetskih stranica, mobilnih aplikacija, interaktivnih samoposlužnih terminala i interaktivnih informativnih zaslona koji su putnicima s invaliditetom nužni kako bi mogli putovati, uključujući informacije o putovanjima u stvarnom vremenu. To bi, primjerice, moglo uključivati informacije prije putovanja, informacije tijekom putovanja i informacije koje se pružaju u slučaju otkazivanja usluge ili kašnjenja u polasku. Drugi elementi informacija na primjer mogu uključivati i informacije o cijenama i promotivnim ponudama.

- (20.l)(novo) Ovom Direktivom trebalo bi obuhvatiti usluge na mobilnim uređajima, uključujući mobilne aplikacije koje su razvili ili koje na raspolaganje stavljaju operatori usluga putničkog prijevoza u okviru područja primjene ove Direktive ili koje se razvijaju ili stavljaju na raspolaganje u njihovo ime, kao što su to usluge elektroničkog izdavanja karata, elektroničke karte i pružanje informacija o proizvodima i uslugama pružatelja usluga putničkog prijevoza, uključujući pružanje informacija o putovanjima u stvarnom vremenu.**
- (20.m)(novo) Određivanje područja primjene ove Direktive u pogledu usluga zrakoplovnog, autobusnog i željezničkog prijevoza putnika te prijevoza putnika vodnim putovima treba se temeljiti na postojećem zakonodavstvu za te sektore koje se odnosi na prava putnika.**

(20.n)(novo) Određeni elementi zahtjeva za pristupačnost, osobito oni koji se odnose na pružanje informacija kako je utvrđeno u ovoj Direktivi, već su obuhvaćeni postojećim zakonodavstvom Unije u području prijevoza. To obuhvaća elemente Uredbe (EZ) br. 1371/2007 Europskog parlamenta i Vijeća¹¹, Uredbe Komisije (EU) 1300/2014¹² i Uredbe Komisije (EU) br. 454/2011¹³ u pogledu željezničkog prijevoza; Uredbe (EU) br. 181/2011 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu autobusnog prijevoza;¹⁴ Uredbe (EU) 1177/2010 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu prijevoza morem i unutarnjim plovnim putovima¹⁵ i Uredbe (EZ) 1107/2006, kao i Uredbe (EZ) 261/2004¹⁶ u pogledu prava osoba s invaliditetom i osoba sa smanjenom pokretljivošću u zračnom prijevozu. Kako bi se osigurala regulatorna dosljednost, zahtjevi za pristupačnost utvrđeni u tim uredbama trebali bi se i dalje primjenjivati. Međutim, dodatnim bi se zahtjevima predviđenima u ovoj Direktivi u okviru njezina područja primjene dopunilo postojeće zahtjeve te time poboljšalo funkcioniranje unutarnjeg tržišta u području prijevoza i pogodovalo osobama s invaliditetom.

¹¹ Uredba (EZ) br. 1371/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2007. o pravima i obvezama putnika u željezničkom prometu (SL L 315, 3.12. 2007., str. 14.);

¹² Uredba Komisije (EU) br. 1300/2014 od 18. studenoga 2014. o tehničkoj specifikaciji za interoperabilnost u vezi s pristupačnošću željezničkog sustava Unije osobama s invaliditetom i osobama s ograničenom pokretljivošću (SL L 356, 12.12.2014., str. 110).

¹³ Uredba Komisije (EU) br. 454/2011 od 5. svibnja 2011. o tehničkim specifikacijama za interoperabilnost podsustava „telematske aplikacije za prijevoz putnika” transeuropskog željezničkog sustava (SL L 123, 12.5.2011., str. 11.).

¹⁴ Uredba (EU) br. 181/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o pravima putnika u autobusnom prijevozu i izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 (SL L 55, 28.2.2011., str. 1).

¹⁵ Uredba (EU) br. 1177/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o pravima putnika kada putuju morem ili unutarnjim plovnim putovima i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 (SL L 334, 17.12.2010., str. 1.).

¹⁶ Uredba (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcaja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta u polasku te o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 295/91 (SL L 46, 17.2.2004., str. 1.).

- (20.o)(novo)** Određeni elementi usluga prijevoza ne bi trebali biti obuhvaćeni ovom Direktivom kada se pružaju izvan državnog područja država članica, čak i ako je usluga namijenjena tržištu Unije. U pogledu tih elemenata operator usluge putničkog prijevoza trebao bi samo biti obvezan osigurati da su zahtjevi iz ove Direktive zadovoljeni u odnosu na dio usluge koja se nudi na području Unije. Međutim, u slučaju zračnog prijevoza, zračni prijevoznici EU-a obvezni su osigurati da su primjenjivi zahtjevi iz ove Direktive zadovoljeni i na letovima s polaskom iz zračne luke koja se nalazi u trećoj zemlji koji lete u zračnu luku koja se nalazi na državnom području država članica. Nadalje, svi zračni prijevoznici, uključujući one koji nisu licencirani u Uniji, obvezni su osigurati da su primjenjivi zahtjevi iz ove Direktive zadovoljeni u letovima s polaskom s područja Unije prema državnom području treće zemlje.
- (20.p)(novo)** Zahtjevi za pristupačnost utvrđeni ovom Direktivom trebali bi se primjenjivati na proizvode stavljene na tržište Unije nakon datuma na koji su države članice dužne primijeniti nacionalno zakonodavstvo kojim se prenosi ova Direktiva, uključujući i rabljene proizvode uvezene iz treće zemlje i stavljene na tržište Unije nakon tog datuma.

- (21) [...] U Direktivi (EU) 2016/2102 Europskog parlamenta i Vijeća [...] ¹⁷ definiraju se zahtjevi za pristupačnost za poseban skup internetskih stranica [...] i mobilnih aplikacija tijela javnog sektora i drugih povezanih aspekata, posebice zahtjeva u pogledu usklađenosti relevantnih internetskih stranica [...] i mobilnih aplikacija. Međutim, neke aktivnosti koje [...] se odvijaju putem internetskih stranica [...] i mobilnih aplikacija javnog sektora [...], poput usluga putničkog prijevoza ili e-trgovine, ili internetskih stranica audiovizualnih medijskih usluga, koje su obuhvaćene područjem primjene ove Direktive, trebale bi biti u skladu s primjenjivim zahtjevima za pristupačnost utvrđenima u ovoj Direktivi kako bi se osiguralo da je internetska prodaja proizvoda i usluga dostupna osobama s invaliditetom [...] bez obzira na to je li riječ o javnoj ili privatnoj prodaji.
- (21.a)(novo) Četiri su načela internetske pristupačnosti: mogućnost percepcije, što znači da informacije i sastavni dijelovi korisničkog sučelja moraju biti predstavljeni korisnicima tako da ih mogu percipirati; operabilnost, što znači da se sastavnim dijelovima korisničkog sučelja i navigacije mora moći upravljati; razumljivost, što znači da informacije i način rada korisničkog sučelja moraju biti razumljivi; i stabilnost, što znači da sadržaji moraju biti dovoljno stabilni da ih može pouzdano tumačiti širok raspon korisničkih agenata, uključujući pomoćne tehnologije. Ta se načela upotrebljavaju i u Direktivi (EU) 2016/2102.
- (22) Države članice trebale bi poduzeti sve odgovarajuće mjere kako bi osigurale da se zbog razloga pristupačnosti ne ograničava slobodno kretanje unutar Unije proizvoda i usluga obuhvaćenih ovom Direktivom ako su ti proizvodi i usluge u skladu s primjenjivim zahtjevima za pristupačnost.
- (23) Briše se.
- (24) Briše se.

¹⁷ Direktiva (EU) 2016/2102 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2016. o pristupačnosti internetskih stranica i mobilnih aplikacija tijela javnog sektora (SL L 327, 2.12.2016., str. 1.).

[uvodna izjava (25) premještena nakon uvodne izjave (20), a uvodna izjava (26) premještena nakon uvodne izjave (4)]

- (27) Ova bi se Direktiva trebala temeljiti na Odluci br. 768/2008/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹⁸ s obzirom na to da se odnosi na proizvode koji već podliježu drugim aktima Unije, **kako bi se osigurala dosljednost zakonodavstva Unije, uvažavajući istodobno posebne značajke zahtjeva za pristupačnost iz ove Direktive.**
- (28) Svi gospodarski subjekti koji sudjeluju u opskrbnom i distribucijskom lancu trebali bi osigurati da se na raspolaganje na tržištu stavljaju isključivo proizvodi koji su u skladu s [...] ovom Direktivom. **Isto bi se trebalo primjenjivati na gospodarske subjekte koji pružaju usluge.** Potrebno je osigurati jasnu i razmjernu raspodjelu obveza koje odgovaraju ulozi svakog subjekta u opskrbnom i distribucijskom procesu.
- (29) **U skladu sa** svojom ulogom u opskrbnom lancu, gospodarski subjekti trebali bi biti odgovorni za usklađenost proizvoda i usluga kako bi se osigurala visoka razina zaštite pristupačnosti i zajamčilo pošteno tržišno natjecanje na tržištu Unije.
- (29.)(novo) Obveze utvrđene u ovoj Direktivi trebale bi se jednako primjenjivati na gospodarske subjekte u javnom i privatnom sektoru.**
- (30) Proizvođač koji detaljno poznaje postupak oblikovanja i proizvodnje najprimjerениji je za provedbu cijelog postupka ocjenjivanja sukladnosti. Proizvođač bi trebao biti odgovoran za ocjenu sukladnosti.

¹⁸ Odluka br. 768/2008/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 9. srpnja 2008. o zajedničkom okviru za stavljanje na tržište proizvoda (SL L 218, 13.8.2008. str. 82.).

- (31) Distributeri i uvoznici trebali bi biti uključeni u nadzor tržišta koji provode nacionalna tijela i u tome aktivno sudjelovati te nadležnim tijelima dostavljati sve potrebne informacije o dotičnom proizvodu.
- (32) Uvoznici bi trebali osigurati da su proizvodi iz trećih zemalja koji dolaze na tržište Unije u skladu s [...] ovom Direktivom i osobito da su proizvođači proveli odgovarajuće postupke ocjenjivanja sukladnosti u odnosu na te proizvode.
- (33) Prilikom stavljanja proizvoda na tržište svaki bi uvoznik trebao na proizvodu navesti svoje ime i adresu na kojoj ga je moguće kontaktirati.
- (34) Distributeri bi trebali osigurati da njihovo postupanje s proizvodom ne utječe negativno na usklađenost proizvoda sa zahtjevima za pristupačnost iz ove Direktive.
- (35) Svaki gospodarski subjekt koji na tržište stavlja proizvode pod svojim imenom ili zaštitnim znakom ili izmijeni proizvod na takav način da bi to moglo utjecati na usklađenost s primjenjivim zahtjevima za **pristupačnost** trebao bi se smatrati proizvođačem i trebao bi preuzeti obveze proizvođača.
- (36) Zbog proporcionalnosti bi se zahtjevi za pristupačnost trebali primjenjivati samo u mjeri u kojoj se zbog njih ne nameće nerazmjerno opterećenje dotičnom gospodarskom subjektu, odnosno, ne zahtijeva promjena proizvoda i usluga zbog koje bi se oni iz temelja morali promijeniti u skladu s [...] kriterijima **navedenima u ovoj Direktivi**.

- (37) U ovoj bi se Direktivi trebalo slijediti načelo „prvo misli na male” i uzeti u obzir administrativno opterećenje s kojim se suočavaju MSP-i. U njoj bi trebalo postaviti manje stroga pravila u pogledu ocjenjivanja sukladnosti te utvrditi zaštitne odredbe za gospodarske subjekte umjesto općih izuzeća i odstupanja za ta poduzeća. Stoga, pri uspostavljanju pravila za odabir i provedbu najprikladnijih postupaka ocjenjivanja sukladnosti trebala bi se uzeti u obzir situacija malih i srednjih poduzeća, a obveze za ocjenjivanje sukladnosti sa zahtjevima za pristupačnost trebalo bi ograničiti na način da one ne predstavljaju nerazmjerno opterećenje za MSP-e. Osim toga, tijela za nadzor tržišta trebala bi djelovati na način razmjeran veličini poduzeća i voditi računa o tome je li riječ o maloserijskoj ili izvanserijskoj proizvodnji dotičnoga proizvoda, bez stvaranja nepotrebnih prepreka za MSP-e, ne dovodeći pritom u pitanje zaštitu javnog **interesa**.

(37.a)(novo) U iznimnim slučajevima u kojima bi zahtjevi za pristupačnost iz ove Direktive predstavljali nerazmjerno opterećenje za gospodarske subjekte, od gospodarskih subjekata ne bi se trebalo tražiti da ih ispune. U takvim opravdanim slučajevima bilo bi razumno nemoguće da gospodarski subjekt primijeni jedan od zahtjeva za pristupačnost iz Priloga 1. ovoj Direktivi ili više njih. Međutim, gospodarski subjekt trebao bi omogućiti pristupačnost usluge ili proizvoda obuhvaćenih područjem primjene ove Direktive u odnosu na one zahtjeve za pristupačnost za koje je gospodarski subjekt smatrao da ne nameću nerazmjerno opterećenje. Iznimke od usklađenosti s jednim od zahtjeva pristupačnosti ili više njih zbog nerazmjernog opterećenja koje se njima nameće ne bi smjele prelaziti ono što je strogo potrebno za ograničenje tog opterećenja u odnosu na dotični određeni proizvod ili uslugu u svakom pojedinom slučaju. Mjere kojima bi se nametnulo nerazmjerno opterećenje trebale bi se tumačiti kao mjere kojima bi se gospodarskom subjektu nametnulo dodatno pretjerano organizacijsko ili financijsko opterećenje, uzimajući pritom u obzir vjerojatne koristi koje se time ostvaruju za osobe s invaliditetom. Na temelju tih razmatranja trebalo bi utvrditi referentna mjerila kako bi se gospodarskim subjektima i tijelima za nadzor tržišta omogućila usporedba različitih situacija i sustavna procjena mogućeg postojanja nerazmjernog opterećenja. Pri svakoj procjeni o tome u kojoj se mjeri zahtjevi pristupačnosti ne mogu ispuniti jer bi se njima nametnulo nerazmjerno opterećenje trebali bi se uzimati u obzir samo legitimni elementi. Nedostatak prioriteta, vremena ili znanja ne bi se smjeli smatrati legitimnim razlozima.

(37.b)(novo) Ukupna procjena nerazmjernog opterećenja trebala bi se provesti primjenom referentnih mjerila utvrđenih u Prilogu IV. Gospodarski subjekt trebao bi dokumentirati procjenu nerazmjernog opterećenja, uzimajući u obzir relevantna referentna mjerila. Pružatelji usluga trebali bi svakih pet godina ponovno ocijeniti procjenu nerazmjernog opterećenja. Gospodarski subjekti trebali bi dostaviti procjenu o tome zašto njihov proizvod ili usluga nisu u potpunosti pristupačni i dostaviti dokaze o nerazmjernom opterećenju samo na zahtjev nadležnog nacionalnog tijela.

(37.c)(novo) Ako se na temelju obvezne procjene zaključi da bi zahtjev da svi samoposlužni terminali dostupni za pružanje iste usluge ispunjavaju zahtjeve za pristupačnost iz ove Direktive predstavljao nerazmjerno opterećenje za gospodarskog subjekta, primjereno je također procijeniti i koliko bi takvih uređaja bilo dovoljno da se osigura pristupačnost usluga koje pruža dotični pružatelj usluga. U svojoj procjeni pružatelj usluga trebao bi, među ostalim, uzeti u obzir procijenjenu korist za osobe s invaliditetom.

(37.d)(novo) Mikropoduzeća se razlikuju od svih ostalih poduzeća ograničenim brojem ljudskih resursa te godišnjim prometom i/ili ukupnom godišnjom bilancom. Mikropoduzećima će stoga obveza usklađivanja sa zahtjevima za pristupačnost općenito zahtijevati veći dio njihovih financijskih i ljudskih resursa nego drugim poduzećima te je veća vjerojatnost da će predstavljati nerazmjeran udio u troškovima. Znatan udio troškova mikropoduzeća proizlazi iz ispunjavanja ili vođenja dokumentacije i evidencija kako bi se dokazala usklađenost s različitim zahtjevima utvrđenima u zakonodavstvu Unije. Iako bi svi gospodarski subjekti obuhvaćeni ovom Direktivom trebali biti u mogućnosti procijeniti razmjernost usklađivanja sa zahtjevima iz ove Direktive i uskladiti se s njima samo u mjeri u kojoj su oni razmjerni, zahtijevati takvu procjenu od mikropoduzeća koja pružaju usluge stoga bi samo po sebi predstavljalo nerazmjerno opterećenje u usporedbi s koristima za osobe s invaliditetom. Zahtjevi i obveze iz ove Direktive ne bi se stoga trebali primjenjivati na mikropoduzeća koja pružaju usluge obuhvaćene područjem primjene ove Direktive.

(37.e)(novo) Isto izuzeće za mikropoduzeća ne bi se trebalo primjenjivati na proizvode obuhvaćene ovom Direktivom. U pogledu proizvoda, obveze iz ove Direktive odnose se na nekoliko gospodarskih subjekata duž proizvodnog i distribucijskog lanca. Općenito bi isključenje svih mikropoduzeća bez sveobuhvatne procjene, uzimajući u obzir njihovu ulogu u određenom lancu, dovelo do nedosljednosti i narušavanja unutarnjeg tržišta čime bi se tijelima za nadzor tržišta otežala učinkovita provedba. Osobe s invaliditetom susrele bi se s poteškoćama i ne bi znale je li ijedan od gospodarskih subjekata uključen u lanac određena proizvoda mikropoduzeće te slijedom toga primjenjuju li se zahtjevi za pristupačnost. Osobe s invaliditetom bi, s druge strane, mogle utvrditi koje usluge mikropoduzeća isporučuju i odabrati one usluge koje su im pristupačne.

- (38) Svi gospodarski subjekti trebali bi djelovati odgovorno te u potpunom skladu s primjenjivim pravnim zahtjevima prilikom stavljanja proizvoda na tržište ili stavljanja proizvoda na raspolaganje na tržištu ili pružanja usluga na tržištu.
- (39) Kako bi se olakšalo ocjenjivanje **sukladnosti** s primjenjivim zahtjevima za **pristupačnost**, treba predvidjeti pretpostavku sukladnosti za proizvode i usluge koji su u skladu s dobrovoljnim usklađenim normama donesenima u skladu s Uredbom (EU) br. 1025/2012 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁹ u svrhu **sastavljanja** detaljnih tehničkih specifikacija tih zahtjeva. Komisija je europskim organizacijama za normizaciju već uputila brojne zahtjeve za normizaciju pristupačnosti koji bi bili relevantni za pripremu usklađenih normi.
- (39.a)(novo) Uredbom (EU) br. 1025/2012 također je predviđen postupak za službene prigovore na usklađene norme za koje se smatra da ne zadovoljavaju zahtjeve iz ove Direktive.**
- (40) U nedostatku usklađenih normi i kada je to potrebno radi usklađivanja tržišta, Komisiji bi trebalo biti omogućeno donošenje provedbenih akata o uspostavi zajedničkih tehničkih specifikacija za zahtjeve za pristupačnost utvrđene ovom Direktivom.

¹⁹ Uredba (EU) br. 1025/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o europskoj normizaciji, o izmjeni direktiva Vijeća 89/686/EEZ i 93/15/EEZ i direktiva 94/9/EZ, 94/25/EZ, 95/16/EZ, 97/23/EZ, 98/34/EZ, 2004/22/EZ, 2007/23/EZ, 2009/23/EZ i 2009/105/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 87/95/EEZ i Odluke br. 1673/2006/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 316, 14.11.2012., str. 12.).

- (41) Kako bi se osigurao učinkovit pristup informacijama za potrebe nadzora tržišta, informacije koje su potrebne da bi se dala izjava o pridržavanju svih primjenjivih akata Unije trebale bi biti **stavljene** na raspolaganje u jedinstvenoj EU izjavi o sukladnosti. Kako bi se smanjilo administrativno opterećenje za gospodarske subjekte, trebalo bi im omogućiti da u jedinstvenu EU izjavu o sukladnosti mogu uključiti **sve** relevantne pojedinačne izjave o sukladnosti.
- (42) U pogledu ocjene sukladnosti proizvoda u ovoj bi se Direktivi trebala upotrijebiti unutarnja kontrola proizvodnje „modula A”, iz Priloga II. Odluci br. 768/2008/EZ, jer se njome gospodarskim subjektima omogućuje da dokažu te nadležnim tijelima da zajamče da su proizvodi stavljeni na raspolaganje na tržištu u skladu sa zahtjevima za pristupačnost, a da im se s druge strane ne nameće nerazmjerno opterećenje.
- (43) U pogledu usluga, informacije potrebne za ocjenu [...] sukladnosti sa zahtjevima za pristupačnost trebale bi se nalaziti u općim uvjetima ili jednakovrijednom dokumentu, **ne dovodeći u pitanje Direktivu 2011/83/EU**.
- (44) Oznaka CE, kojom se označava sukladnost proizvoda sa zahtjevima za pristupačnost iz ove Direktive, vidljiva je posljedica cijelog postupka koji obuhvaća ocjenjivanje sukladnosti u širem smislu. U ovoj bi se Direktivi trebala slijediti opća načela kojima se uređuje oznaka CE iz Uredbe (EZ) br. 765/2008 Europskog parlamenta i Vijeća²⁰ o utvrđivanju zahtjeva za akreditaciju i za nadzor tržišta u odnosu na stavljanje proizvoda na tržište.
- (45) U skladu s Uredbom (EZ) br. 765/2008, stavljanjem oznake CE na proizvod proizvođač označuje da je proizvod sukladan sa svim primjenjivim zahtjevima za pristupačnost i da stoga preuzima potpunu odgovornost za taj proizvod.

²⁰ Uredba (EZ) br. 765/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. srpnja 2008. o utvrđivanju zahtjeva za akreditaciju i za nadzor tržišta u odnosu na stavljanje proizvoda na tržište i o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 339/93 (SL L 218, 13.8.2008., str. 30.).

- (46) U skladu s Odlukom br. 768/2008/EZ, države članice odgovorne su za osiguranje strogog i učinkovitog tržišnog nadzora proizvoda na svojem području te bi svojim tijelima za nadzor tržišta trebale dodijeliti dostatna ovlaštenja i sredstva.
- (47) Države članice trebale bi provjeriti usklađenost usluga s obvezama iz ove Direktive i trebale bi istražiti pritužbe ili izvješća o nesukladnosti kako bi se osiguralo provođenje korektivnih mjera.
- (47.a)(novo) **Kako bi se olakšala jedinstvena provedba članka 18. ove Direktive, uz savjetovanje s dionicima Komisija može prema potrebi donijeti neobvezujuće smjernice kojima će pružiti potporu koordinaciji tijela zaduženih za usklađenost usluga. Komisija i države članice mogu uspostaviti inicijative u svrhu razmjene resursa i stručnog znanja tijela zaduženih za usklađenost usluga. Komisija bi trebala koordinirati te inicijative.**
- (48) Očekuje se da će države članice osigurati da tijela za nadzor tržišta provjeravaju usklađenost gospodarskih subjekata s kriterijima iz **Priloga IV.** u skladu s poglavljem V. **Države članice mogu odrediti specijalizirano tijelo za provođenje obveza tijela za nadzor tržišta u okviru ove Direktive. Države članice mogu odlučiti da bi nadležnosti takvog specijaliziranog tijela trebale biti ograničene na područje primjene ove Direktive ili određenih njezinih dijelova te da bi ono, ne dovodeći u pitanje obveze država članica u skladu s Uredbom (EZ) br. 765/2008, trebalo obavljati samo zadaće predviđene u Uredbi (EZ) br. 765/2008 potrebne za osiguravanje učinkovitog nadzora tržišta na temelju te Uredbe i ove Direktive.**
- (49) **Briše se.**

- (50) Potrebno je uspostaviti zaštitni postupak koji se treba **primjenjivati** samo u slučaju neslaganja među državama članicama o mjerama koje poduzima jedna država članica u okviru kojeg se zainteresirane strane izvješćuju o mjerama koje se namjeravaju poduzeti u pogledu proizvoda koji nisu u skladu sa zahtjevima za pristupačnost iz ove Direktive. Tako bi se tijelima za nadzor tržišta omogućilo da u suradnji s relevantnim gospodarskim subjektima djeluju u ranijoj fazi u pogledu navedenih proizvoda.
- (51) Ako su države članice i Komisija suglasni o tome da je mjera koju poduzima država članica opravdana, daljnje sudjelovanje Komisije nije potrebno, osim ako je nesukladnost posljedica nedostataka usklađenih normi.
- (9) Ovom se Direktivom poštuju temeljna prava i načela priznata Poveljom o temeljnim pravima Europske unije. Ovom se Direktivom posebno nastoji osigurati potpuno poštovanje prava osoba s invaliditetom na mjere osmišljene za osiguravanje njihove neovisnosti, društvene i profesionalne uključenosti te njihova sudjelovanja u životu zajednice te promicanje primjene članka 26. Povelje o temeljnim pravima Europske unije.
- (52) Radi osiguravanja jedinstvenih uvjeta za provedbu [...] ove Direktive, Komisiji bi trebalo dodijeliti provedbene ovlasti **u pogledu utvrđivanja zajedničkih tehničkih specifikacija**. Te ovlasti trebale bi se izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća.²¹

²¹ Uredba (EZ) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

- (53) U skladu sa Zajedničkom političkom izjavom država članica i Komisije od 28. rujna 2011. o dokumentima s obrazloženjima, države članice obvezale su se **osigurati da** će u opravdanim slučajevima uz obavijest o mjerama prenošenja **biti priložen** jedan dokument ili više njih u kojima se objašnjava odnos između dijelova direktive i odgovarajućih dijelova nacionalnih instrumenata prenošenja. U pogledu ove Direktive, zakonodavac smatra opravdanim dostavljanje takvih dokumenata.
- (53.c)(novo) **Kako bi se pružateljima usluga dalo dovoljno vremena za prilagodbu zahtjevima iz ove Direktive, potrebno je predvidjeti prijelazno razdoblje od [pet] godina nakon datuma na koji su države članice dužne primijeniti nacionalno zakonodavstvo kojim se prenosi ova Direktiva, tijekom kojeg proizvodi upotrjebljeni za pružanje usluge, a koji su stavljeni na tržište Unije prije tog datuma ne moraju biti u skladu sa zahtjevima za pristupačnost iz ove Direktive, osim ako ih pružatelji usluga zamijene tijekom prijelaznog razdoblja. S obzirom na trošak i dugi životni vijek samoposlužnih terminala, primjereno je predvidjeti da, ako se takvi terminali upotrebljavaju za pružanje usluga, mogu se i dalje upotrebljavati do kraja njihova gospodarskog vijeka, pod uvjetom da u tom razdoblju nisu zamijenjeni, ali ne dulje od 20 godina.**

- (54) S obzirom na to da cilj ove Direktive, to jest uklanjanje prepreka slobodnom kretanju određenih pristupačnih proizvoda i usluga **kako bi se** doprinijelo pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta, ne mogu dostatno ostvariti države članice, jer on zahtijeva usklađivanje različitih trenutačno postojećih pravila u njihovim pravnim sustavima, nego se [...] utvrđivanjem zajedničkih zahtjeva za pristupačnost i pravila za funkcioniranje jedinstvenog tržišta on na bolji način može ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti kako je utvrđeno u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti određenim u istom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje toga cilja,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

POGLAVLJE I.
OPĆE ODREDBE

Članak -1. (novi)

Predmet

Svrha ove Direktive doprinijeti je pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta usklađivanjem zakona i drugih propisa država članica u pogledu zahtjeva za pristupačnost proizvoda i usluga ukidanjem i sprečavanjem prepreka slobodnom kretanju proizvoda i usluga obuhvaćenih ovom Direktivom u skladu s člankom 1. koje proizlaze iz različitih zahtjeva za pristupačnost.

Članak 1.

Područje primjene

1. **Ova Direktiva primjenjuje se na sljedeće proizvode koji se stavljaju na tržište Unije nakon datuma iz članka 27. stavka 2.:**
 - (a) **potrošačke sustave** računalne strojne opreme opće namjene i operativne sustave;
 - (c) potrošačku terminalnu opremu s **interaktivnim** računalnim svojstvima, **za koju se predviđa da bi se prvenstveno trebala upotrebljavati za elektroničke komunikacijske usluge;**
 - (d) potrošačku terminalnu opremu s **interaktivnim** računalnim svojstvima **koja se upotrebljava za pristup** audiovizualnim medijskim uslugama;
 - (e) **e-čitače; i**

(b) sljedeće samoposlužne terminale **namijenjene pružanju usluga obuhvaćenih ovom Direktivom u skladu s člankom 1. stavkom 2.:**

i. bankomate;

i.a terminale za plaćanje;

ii. uređaje za izdavanje karata;

iii. uređaje za prijavu **koji se upotrebljavaju za prijavu putnika kod usluga putničkog prijevoza;**

iv. **interaktivne samoposlužne terminale na kojima se pružaju informacije, osim strojeva koji su ugrađeni kao sastavni dijelovi vozila, zrakoplova, brodova ili željezničkih vozila.**

2. **Ova Direktiva primjenjuje se na sljedeće usluge koje se pružaju potrošačima nakon datuma iz članka 27. stavka 2., ne dovodeći u pitanje članak 27.a ove Direktive:**

(a) **elektroničke komunikacijske usluge osim usluga koje se upotrebljavaju za pružanje usluga komunikacije između strojeva;**

(b) **usluge kojima se omogućuje pristup audiovizualnim medijskim uslugama [...];**

(e) **e-knjige i namjensku programsku opremu;**

(f) **e-trgovinu;**

(d) **potrošačke bankarske usluge.**

(c) **sljedeće elemente** zrakoplovnih, autobusnih i željezničkih usluga putničkog prijevoza te usluga putničkog prijevoza vodnim putovima:

- i. internetske stranice;**
- i.a usluge na mobilnim uređajima uključujući aplikacije;**
- i.aa elektroničke karte i usluge elektroničkog izdavanja karata;**
- ii. pružanje informacija o prijevoznim uslugama, uključujući i informacije o putovanjima u stvarnom vremenu; u pogledu informacijskih zaslona to je ograničeno na interaktivne zaslone koji se nalaze na području Unije; i**
- iii. interaktivne samoposlužne terminale koji se nalaze na području Unije, osim onih koji su ugrađeni kao sastavni dijelovi vozila, zrakoplova, brodova ili željezničkih vozila, koji se upotrebljavaju za pružanje bilo kojeg dijela takvih usluga putničkog prijevoza.**

2.b(novo) Ovom Direktivom ne dovodi se u pitanje Direktiva 2002/21/EZ²².

6.(novo) U pogledu internetskih stranica ova se Direktiva ne primjenjuje na sljedeći sadržaj:

- i. prethodno snimljene vremenske medije objavljene prije [stupanja na snagu ove Direktive];**
- ii. internetske karte i usluge kartiranja,**
- iii. sadržaje trećih strana koje dotični pružatelj usluge nije financirao ili razvio i koji ne podliježu njegovoj kontroli.**

3. Briše se.

²² Bit će zamijenjeno upućivanjem na e-Zakonik nakon donošenja Europskog zakonika elektroničkih komunikacija.

4.(novo) Ovom Direktivom ne dovode se u pitanje zakonodavstvo Unije i nacionalno zakonodavstvo o autorskom pravu i srodnim pravima, uključujući Direktivu 2001/29/EZ, [Direktivu iz Marakeša (2016/0278 (COD)) i Uredbu iz Marakeša (2016/0279 (COD))]²³, Direktivu o iznajmljivanju i posudbi 2006/115/EZ i Direktivu o softveru 2009/24/EZ.

5.(novo) Ovom se Direktivom ne dovodi u pitanje sljedeće zakonodavstvo Unije, uključujući odredbe u pogledu pristupačnosti:

— Uredba (EZ) 1371/2007²⁴;

— Uredba (EU) 1300/2014²⁵;

— Uredba (EU) 454/2011²⁶;

— Uredba (EU) 181/2011²⁷;

— Uredba (EU) 1177/2010²⁸;

— Uredba (EU) 1107/2006²⁹ i

— Uredba (EU) 261/2004³⁰;

²³ Namjerava se uključiti „akte iz Marakeša” ako budu doneseni prije Europskog akta o pristupačnosti. U suprotnom se može naznačiti da popis nije iscrpan, kako se može zaključiti iz riječi „uključujući”.

²⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/hr/TXT/?uri=CELEX:32007R1371>

²⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32014R1300>

²⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011R0454&from=HR>

²⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex:32011R0181>

²⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/hr/TXT/?uri=CELEX:32010R1177>

²⁹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32006R1107>

³⁰ Uredba (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcaja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta u polasku te o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 295/91 (SL L 46, 17.2.2004., str. 1.).

Članak 2.
Definicije³¹

Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

- (1) **Briše se³².**
- (2) **Briše se.**
- (2.a) **„primjenjivi zahtjevi za pristupačnost” znači zahtjevi za pristupačnost navedeni u članku 3. do mjere u kojoj se primjenjuju na dotičnog gospodarskog subjekta u skladu s člankom 12. stavcima 1. i 2.**
- (3) **Briše se.**
- (4) „osobe s invaliditetom” **znači osobe** koje imaju dugotrajna tjelesna, mentalna, intelektualna ili osjetilna oštećenja, koja u međudjelovanju s različitim preprekama mogu sprečavati njihovo puno i učinkovito sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s ostalima,
- (5) „proizvod” znači tvar, pripravak ili dobro proizvedeno postupkom proizvodnje, a koji nije hrana, krmivo, živa biljka ili životinja, proizvod ljudskog podrijetla ili proizvod biljaka i životinja izravno povezan s njihovim budućim razmnožavanjem;
- (8) „stavljanje na raspolaganje na tržištu” znači svaka isporuka proizvoda za distribuciju, potrošnju ili uporabu na tržištu Unije u okviru komercijalne djelatnosti, bilo s plaćanjem ili besplatno;
- (9) „stavljanje na tržište” znači prvo omogućivanje dostupnosti proizvoda na tržištu Unije;

³¹ Sljedećim redoslijedom: opće definicije, proizvodi općenito, usluge općenito, opće definicije u vezi s proizvodima i uslugama, pojedinačni proizvodi/usluge, usp. članak 1.

³² Pojam „pristupačni proizvodi i usluge” ne upotrebljava se u izvršnom dijelu teksta.

- (20) „povlačenje” znači svaka mjera kojoj je svrha sprečavanje stavljanja na raspolaganje na tržištu proizvoda u opskrbnom lancu;
- (10) „proizvođač” znači svaka fizička ili pravna osoba koja proizvod izrađuje ili naručuje njegovo dizajniranje ili izradu i stavlja taj proizvod na tržište pod svojim imenom ili zaštitnim znakom;
- (11) „ovlašteni predstavnik” znači svaka fizička ili pravna osoba s poslovnim nastanom u Uniji koja ima pismeno odobrenje proizvođača za djelovanje u njegovo ime u pogledu posebnih zadataka;
- (12) „uvoznik” znači svaka fizička ili pravna osoba s poslovnim nastanom u Uniji koja na tržište Unije stavlja proizvod iz treće zemlje;
- (13) „distributer” znači svaka fizička ili pravna osoba u opskrbnom lancu koja nije proizvođač ni uvoznik i koja omogućuje stavljanje na raspolaganje proizvoda na tržištu;
- (5.a)(novo) „usluga” znači usluga u smislu članka 4. stavka 1. Direktive 2006/123/EZ;³³**
- (5.b)(novo) „pružatelj usluge” znači svaka fizička ili pravna osoba koja nudi ili pruža uslugu namijenjenu tržištu Unije. U kontekstu e-knjiga pojmom pružatelja usluge može se obuhvatiti izdavače i druge gospodarske subjekte koji sudjeluju u njihovoj distribuciji;**
- (14) „gospodarski subjekt” znači proizvođač, ovlašteni predstavnik, uvoznik, distributer **ili** pružatelj usluge;

³³ Direktiva 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu (SL L 376, 27.12.2006., str. 36.).

- (15) „potrošač” znači svaka fizička ili pravna osoba koja kupuje odgovarajući proizvod ili je primatelj odgovarajuće usluge za svrhe koje nisu povezane s njezinom trgovačkom, poslovnom, obrtničkom ili profesionalnom djelatnošću;
- (15.a)(novo) „mala i srednja poduzeća („MSP”) znači kategorija poduzeća koja zapošljavaju manje od 250 osoba i čiji godišnji promet ne prelazi 50 milijuna EUR i/ili čija ukupna godišnja bilanca ne prelazi 43 milijuna EUR, ali koja ne uključuje mikropoduzeća;**
- (16) „mikropoduzeće” znači poduzeće koje zapošljava manje od 10 osoba i čiji godišnji promet i/ili ukupna godišnja bilanca ne prelazi 2 milijuna EUR;
- (17) „usklađena norma” znači usklađena norma kako je definirano u članku 2. stavku 1. točki (c) Uredbe (EU) br. 1025/2012;
- (18) „zajedničke tehničke specifikacije” znači tehnička specifikacija kako je definirano u članku 2. stavku 4. Uredbe (EU) br. 1025/2012 kojom se opisuje način ispunjavanja zahtjeva za pristupačnost primjenjivih na proizvod ili uslugu;
- (19) **Briše se.**
- (23.b)(novo) „potrošački sustav računalne strojne opreme opće namjene” znači kombinacija strojne opreme koja čini cjelokupno računalo, višenamjenske naravi, sa sposobnošću da uz pomoć odgovarajuće programske opreme obavlja najčešće računalne zadatke koje traže potrošači, namijenjen da njime upravljaju potrošači; to uključuje osobna računala, osobito stolna računala, prijenosna računala, pametne telefone i tablete;**

- (23)(novo) „operativni sustav”** znači programska oprema koja, među ostalim, upravlja sučeljem periferne strojne opreme, raspoređuje zadaće, dodjeljuje prostor za pohranu i predstavlja zadano sučelje za korisnika kad nije pokrenut nijedan aplikacijski program, uključujući grafičko korisničko sučelje, bez obzira na to je li takva programska oprema sastavni dio potrošačke računalne strojne opreme opće namjene ili je riječ o samostojećoj programskoj opremi namijenjenoj za upotrebu na potrošačkoj računalnoj strojnoj opremi opće namjene; međutim to ne znači učitavač operativnog sustava, osnovni sustav ulaza/izlaza ili drugi ugrađeni program potreban pri pokretanju sustava ili pri instaliranju operativnog sustava;
- (23.a)(novo) „potrošačka terminalna oprema”** znači proizvod namijenjen tome da ga potrošač poveže sa zaključnom točkom mreže i koji se može upotrijebiti za pružanje usluga obuhvaćenih ovom Direktivom ili pristup njima;
- (24)(novo) „interaktivno računalno svojstvo”** znači funkcionalnost kojom se podupire interakcija ljudi i uređaja čime se omogućuje obrada i prijenos podataka, glasa i/ili videa;
- (7)** „elektroničke komunikacijske usluge” znači usluge u smislu članka 2. točke (c) Direktive 2002/21/EZ Europskog parlamenta i Vijeća³⁴.
- (7.a-1)(novo) „komunikacija u hitnom slučaju”** znači komunikacija putem međuljudskih komunikacijskih usluga između krajnjeg korisnika i PSAP-a u cilju traženja i primanja hitne pomoći od hitnih službi³⁵;
- (7.a-2)(novo) „pristupna točka sigurnosnog poziva” (PSAP)** znači fizička lokacija na kojoj se komunikacija u hitnom slučaju najprije prima, u nadležnosti tijela javne vlasti ili privatne organizacije koju priznaje država članica³⁶;

³⁴ Bit će zamijenjeno upućivanjem na e-Zakonik nakon donošenja Europskog zakonika elektroničkih komunikacija.

³⁵ Predsjedništvo predlaže da se to zamijeni upućivanjem na e-Zakonik ako taj akt bude donesen prije Europskog akta o pristupačnosti.

³⁶ Predsjedništvo predlaže da se to zamijeni upućivanjem na e-Zakonik ako taj akt bude donesen prije Europskog akta o pristupačnosti.

(7.a-3)(novo) „hitna služba” znači služba koju kao takvu priznaje država članica koja pruža trenutačnu i brzu pomoć u situacijama u kojima konkretno postoji izravna opasnost po život i od tjelesnih ozljeda, za pojedinca ili javno zdravlje ili sigurnost, za privatnu ili javnu imovinu ili za okoliš, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom³⁷;

(7.a-4)(novo) „tekstualna komunikacija u stvarnom vremenu” znači oblik tekstualnog razgovora u slučajevima dvostrane ili višestranke konferencijske komunikacije u kojoj se uneseni tekst šalje na način da korisnik ima dojam da sudjeluje u kontinuiranoj komunikaciji na osnovi znak-po-znak;

(6) „audiovizualne medijske usluge” znači usluge **definirane u članku 1. stavku 1. točki (a) Direktive 2010/13/EU** Europskog parlamenta i Vijeća;³⁸

(6.a)(novo) [„usluge kojima se pruža pristup audiovizualnim medijskim uslugama” znači usluge koje se prenose elektroničkim komunikacijskim mrežama koje se upotrebljavaju za utvrđivanje, odabir i pregled audiovizualnih medijskih usluga te za primanje informacija o njima te sve povezane mjere kako bi ih se učinilo pristupačnima kako su navedene u članku 7. Direktive 2010/13/EU. Te usluge kojima se pruža pristup audiovizualnim medijskim uslugama mogu uključivati internetske stranice, internetske aplikacije, aplikacije za *set top* kutije, aplikacije koje se mogu preuzimati, usluge na mobilnim uređajima, uključujući mobilne aplikacije i povezane reproduktore, kao i povezane televizijske usluge. One usto uključuju i elektroničke programske vodiče (EPG). Te su usluge dio audiovizualnih medijskih usluga koje nisu uređene u pogledu pristupačnosti u Direktivi 201X/XXX kojom se revidira Direktiva 2010/13/EZ. One ne uključuju audiovizualne medijske usluge uređene u pogledu pristupačnosti u okviru Direktive 2010/13/EU]³⁹;

³⁷ Predsjedništvo predlaže da se to zamijeni upućivanjem na e-Zakonik ako taj akt bude donesen prije Europskog akta o pristupačnosti.

³⁸ Direktiva 2010/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2010. o koordinaciji određenih odredaba utvrđenih zakonima i drugim propisima u državama članicama o pružanju audiovizualnih medijskih usluga (SL L 95, 15.4.2010., str. 1.).

³⁹ Upućivanja treba provjeriti u dogledno vrijeme.

- (6.b)(novo) „potrošačka terminalna oprema s interaktivnim računalnim svojstvima koja se upotrebljava za pristup audiovizualnim medijskim uslugama” znači svaka oprema čija je glavna svrha da omogući pristup uslugama u smislu članka 1. stavka 1. točke (a) Direktive 2010/13/EU, televizijskom emitiranju kako je definirano u članku 1. točki (e) navedene Direktive, audiovizualnim medijskim uslugama na zahtjev kako su definirane u članku 1. točki (g) navedene Direktive te audiovizualnoj komercijalnoj komunikaciji kako je definirana u članku 1. točki (h) navedene Direktive;
- (25)(novo) „e-knjiga i namjenski softver” znači usluga koja se sastoji od pružanja digitalnih datoteka koje sadržavaju elektroničku verziju knjige, kojoj se može pristupiti i po kojoj se može kretati, koju se može čitati i upotrebljavati te programska oprema, uključujući mobilne aplikacije, namijenjena pristupanju tim digitalnim datotekama, kretanju po njima, njihovu čitanju i upotrebi. Ona ne uključuje programsku opremu obuhvaćenu definicijom 25.a (novo);
- (25.a)(novo) „e-čitač” znači namjenska oprema koja uključuje strojnu i programsku opremu koja se upotrebljava za pristup datotekama e-knjiga, njihovo čitanje i upotrebu te kretanje unutar njih;
- (21) „usluge e-trgovine” znači usluga koja se pruža na daljinu, putem internetskih stranica i mobilnih aplikacija, elektroničkim sredstvima i na pojedinačni zahtjev potrošača s ciljem sklapanja potrošačkog ugovora;
- (20.a)(novo) „potrošačke bankarske usluge” znači pružanje sljedećih bankarskih i financijskih usluga potrošačima, među ostalim ako se pružaju putem internetskih stranica i mobilnih aplikacija: ugovora o kreditu obuhvaćenih Direktivom o potrošačkim kreditima (Direktiva 2008/48/EZ) ili Direktivom o hipotekarnim kreditima (2014/17/EU); usluga definiranih u stavcima od 1. do 5. u odjeljku A i stavcima 1., 2., 4. i 5. u odjeljku B u Prilogu I. Direktivi o tržištima financijskih instrumenata (MiFIDII – 2014/65/EZ); platnih usluga kako su definirane u članku 4. stavku 3. Direktive o uslugama platnog prometa (2015/2366/EU) i usluga povezanih s računom za plaćanje kako je definiran u Direktivi o računu za plaćanje (2014/92/EU) i elektroničkim novcem kako je definiran u Direktivi 2009/110/EZ;

- (20.b)(novo) „terminal za plaćanje”** znači uređaj čija je glavna namjena omogućiti plaćanje upotrebom instrumenata plaćanja kako je utvrđeno u članku 4. stavku 14. Direktive o uslugama platnog prometa (2015/2366/EU) na fizičkom prodajnom mjestu, ali ne u virtualnom okružju;
- (7.a)(novo) „usluge putničkog zračnog prijevoza”** znači usluge komercijalnog putničkog zračnog prijevoza, kako je definirano u članku 2. točki (l) Uredbe (EZ) br. 1107/2006, pri odlasku iz zračne luke, tranzitu kroz zračnu luku ili dolasku u zračnu luku kada se zračna luka nalazi na državnom području države članice. To uključuje letove s polaskom iz zračne luke smještene u trećoj zemlji u zračnu luku smještenu na državnom području države članice u kojoj uslugama upravljaju prijevoznici EU-a;
- (7.b)(novo) „usluge autobusnog prijevoza putnika”** znače usluge obuhvaćene člankom 2. stavkom 1. Uredbe (EU) br. 181/2011;
- (7.c)(novo) „usluge željezničkog putničkog prijevoza”** znači sve usluge željezničkog putničkog prijevoza kako su definirane u članku 2. stavku 1. Uredbe (EZ) br. 1371/2007, osim usluga definiranih u članku 2. stavku 2. te Uredbe. To ne uključuje „gradske i prigradske usluge” kako su definirane u članku 3. stavku 6. Direktive 2012/34/EU ili „regionalne usluge” kako su definirane u članku 3. stavku 7. te Direktive;
- (7.d)(novo) „usluge putničkog prijevoza vodnim putovima”** znači putničke usluge obuhvaćene člankom 2. stavkom 1. Uredbe (EU) br. 1177/2010. To ne uključuje usluge obuhvaćene člankom 2. stavkom 2. te Uredbe;
- (27)(novo) „elektroničke karte”** znači svaki sustav u kojem se pravo na putovanje, u obliku pojedinačnih ili višestrukih putnih karata, putne pretplate ili putnog bona elektronički pohranjuje na fizičkoj prijevoznoj kartici ili drugoj napravi umjesto da se ispisuje na papirnatou karti;

(28)(novo) „usluge elektroničkog izdavanja karata” znači svaki sustav u kojem se putničke prijevozne karte kupuju među ostalim putem interneta uporabom naprave s interaktivnim računalnim svojstvima i isporučuju kupcu u elektroničkom obliku kako bi ih prilikom putovanja mogao otisnuti u papirnatom obliku ili prikazati putem mobilnog uređaja s interaktivnim računalnim svojstvima.

POGLAVLJE II. ZAHTJEVI ZA PRISTUPAČNOST I SLOBODNO KRETANJE

Članak 3.

Zahtjevi za pristupačnost

1. Države članice osiguravaju da **gospodarski subjekti stavljaju na tržište samo** proizvode iz članka 1. stavka 1. **i da pružaju samo** usluge [...] iz članka [...] **1. stavka 2. koji** su u skladu sa zahtjevima za pristupačnost utvrđenima u Prilogu I. u skladu sa stavcima 2., 3. i 4. ovog članka, **ne dovodeći u pitanje članak 12. ove Direktive.**

2. **Svi proizvodi iz članka 1. stavka 1. u skladu su sa zahtjevima za pristupačnost utvrđenima u Prilogu I. odjeljku I.**

Svi proizvodi iz članka 1. stavka 1., osim samoposlužnih terminala iz točke (b), u skladu su sa zahtjevima utvrđenima u Prilogu I. odjeljku II.

3. **Ne dovodeći u pitanje drugi podstavak ovog stavka, sve usluge navedene u članku 1. stavku 2. u skladu su sa zahtjevima utvrđenima u Prilogu I. odjeljcima III. i IV.**

Elementi zrakoplovnih, autobusnih i željezničkih usluga putničkog prijevoza te usluga putničkog prijevoza vodnim putovima iz članka 1. stavka 2. točke (c) u skladu su samo sa zahtjevima utvrđenima u Prilogu 1. odjeljku III.

4. Mikropoduzeća koja nude usluge iz članka 1. stavka 2. izuzimaju se od ispunjavanja zahtjeva iz stavka 3. ovog članka i svih obveza koje se odnose na usklađenost s tim zahtjevima.
5. – 10. Briše se.
- 11.(novo) Države članice mogu obavijestiti gospodarske subjekte o okvirnim primjerima o tome kako se uskladiti sa zahtjevima za pristupačnost iz Priloga I. ili očekivanom rezultatu njihove primjene iz Priloga I.a.

Članak 3.a (novo)

Postojeće pravo Unije u području putničkog prijevoza

1. Usklađenost s postojećim pravom Unije u području prijevoza u pogledu pružanja dostupnih informacija i pružanja informacija o pristupačnosti smatra se usklađenošću s odgovarajućim zahtjevima iz ove Direktive. Dotično postojeće pravo Unije sastoji se od Uredbe (EU) 1371/2007, Uredbe (EU) 1300/2014, Uredbe (EU) 181/2011, Uredbe (EU) 1177/2010, Uredbe (EZ) 261/2004 i Uredbe (EZ) 1107/2006. Ako se u ovoj Direktivi u okviru njezina područja primjene predviđaju dodatni zahtjevi, oni se u potpunosti primjenjuju.

2. Ako željezničko poduzeće ispunjava zahtjeve za pristupačnost u odnosu na svoju službenu internetsku stranicu kako je utvrđeno u Uredbi (EU) 454/2011, to se smatra usklađenošću s odgovarajućim odredbama ove Direktive. Druge internetske stranice pružatelja željezničkih usluga kojima se koriste potrošači u skladu su s ovom Direktivom.
3. Zahtjevi iz ove Direktive primjenjuju se i ako se u pravu Unije izričito upućuje na ovu Direktivu.

Članak 4.

Slobodno kretanje

Države članice ne onemogućuju da se **na njihovu državnom području** na raspolaganje na tržištu stavljaju proizvodi **ili pružaju usluge** koji ispunjavaju zahtjeve iz ove Direktive zbog razloga povezanih sa zahtjevima za pristupačnost. [...]

POGLAVLJE III.⁴⁰

OBVEZE GOSPODARSKIH SUBJEKATA KOJI SE BAVE PROIZVODIMA

Članak 5.

Obveze proizvođača

1. Pri stavljanju proizvoda na tržište proizvođači provjeravaju jesu li proizvodi dizajnirani i izrađeni u skladu s primjenjivim zahtjevima za pristupačnost **utvrđenima u skladu s ovom Direktivom**.
2. Proizvođači sastavljaju tehničku dokumentaciju u skladu s Prilogom II. i provode postupke ocjene sukladnosti opisane u tom Prilogu ili osiguravaju njihovu provedbu.

⁴⁰ Poglavlje je podijeljeno u tri dijela kako bi se jasno naznačilo koji se članci odnose na proizvode (od 5. do 10.), usluge (11.) te proizvode i usluge (12.).

Ako je tim postupkom dokazana usklađenost proizvoda s primjenjivim zahtjevima za pristupačnost, proizvođači sastavljaju EU izjavu o sukladnosti i stavljaju oznaku CE.

2.a (novo) Proizvođači čuvaju tehničku dokumentaciju i EU izjavu o sukladnosti pet godina nakon što je proizvod stavljen na tržište.

3. Proizvođači osiguravaju provedbu postupaka kojima se osigurava sukladnost serijske proizvodnje. Na odgovarajući način u obzir se uzimaju promjene u oblikovanju ili značajkama proizvoda, kao i promjene u usklađenim normama ili tehničkim specifikacijama na temelju kojih je objavljena sukladnost proizvoda.
4. [...]
5. Proizvođači osiguravaju da njihov proizvod nosi broj tipa, šarže ili serije ili bilo koji drugi element koji omogućuje njihovu identifikaciju ili, kada to ne dopušta veličina ili priroda proizvoda, da su traženi podaci navedeni na pakiranju ili u dokumentima priloženima proizvodu.
6. Proizvođači na proizvodu ili, kada to nije moguće, na pakiranju proizvoda ili u dokumentu priloženom proizvodu navode svoje ime, registrirano trgovačko ime ili registrirani zaštitni znak i adresu na kojoj se od njih mogu zatražiti informacije o proizvodu. Adresa mora sadržavati jedinstveno mjesto na kojem je moguće stupiti u kontakt s proizvođačem. **Kontaktni podaci su na jeziku koji bez poteškoća razumiju krajnji korisnici i tijela za nadzor tržišta.**
7. Proizvođači osiguravaju da su proizvodu priložene upute i sigurnosne informacije na jeziku koji je bez poteškoća razumljiv potrošačima i **drugim** krajnjim korisnicima, kako je utvrdila dotična država članica. **Takve upute i informacije te svako označivanje jasni su, razumljivi i shvatljivi.**

8. Proizvođači koji smatraju ili imaju razloga vjerovati da proizvod koji su stavili na tržište nije u skladu s ovom Direktivom odmah poduzimaju potrebne korektivne mjere kojima će proizvod ispuniti zahtjeve sukladnosti ili ga, **prema potrebi**, povlače [...]. Osim toga, ako proizvod [...] **nije sukladan s primjenjivim zahtjevima** za pristupačnost, proizvođači odmah o tome obavješćuju nadležna nacionalna tijela u državama članicama u kojima je proizvod dostupan, posebno pružajući detalje o nesukladnosti i svim poduzetim korektivnim mjerama.
9. Proizvođači osim toga na obrazložen zahtjev nadležnog nacionalnog tijela na jeziku koji je tom tijelu razumljiv bez poteškoća pružaju sve informacije i dokumentaciju potrebne za dokazivanje sukladnosti proizvoda. Proizvođači surađuju s tim tijelom, na njegov zahtjev, na svim **potrebnim** mjerama za uklanjanje **nesukladnosti s primjenjivim zahtjevima za pristupačnost** proizvoda koje su stavili na tržište, [...] **posebice** usklađivanjem **proizvoda s primjenjivim zahtjevima za pristupačnost [...]**.

Članak 6.

Ovlašteni predstavnici

1. Proizvođač može pisanim odobrenjem imenovati ovlaštenog predstavnika. Obveze navedene u članku 5. stavku 1. o sastavljanju tehničke dokumentacije nisu obuhvaćene obvezama ovlaštenog predstavnika.
2. Ovlašteni predstavnik ispunjava zadaće navedene u ovlaštenju koje mu je dostavio proizvođač. Ovlaštenjem se ovlaštenom predstavniku dopušta barem:

(aa) (novo) čuvanje EU izjave o sukladnosti i tehničke dokumentacije kako bi bili na raspolaganju nacionalnim nadzornim tijelima u razdoblju od pet godina;

- (a) da na obrazložen zahtjev nadležnog nacionalnog tijela pruži tom tijelu sve informacije i dokumentaciju potrebne za dokazivanje sukladnosti proizvoda;
- (b) da surađuje s nadležnim nacionalnim tijelima, na njihov zahtjev, u svakoj **potrebnoj** radnji poduzetoj u svrhu uklanjanja **nesukladnosti s primjenjivim zahtjevima za pristupačnost [...]** proizvoda obuhvaćenih njihovim ovlaštenjem.

Članak 7.

Obveze uvoznika

1. Uvoznici na tržište stavljaju isključivo sukladne proizvode.
2. Prije stavljanja na tržište uvoznici provjeravaju je li proizvođač proveo postupak ocjene sukladnosti naveden u Prilogu II. Provjeravaju i je li proizvođač sastavio tehničku dokumentaciju koja se zahtijeva u tom Prilogu, nosi li proizvod oznaku CE i jesu li proizvodu priloženi potrebni dokumenti te je li proizvođač ispunio zahtjeve iz članka 5. stavaka 5. i 6.
3. Ako uvoznik smatra ili ima razloga vjerovati da proizvod nije sukladan s **primjenjivim zahtjevima za pristupačnost [...]**, proizvod ne stavlja na tržište sve dok proizvod ne ispunji zahtjeve sukladnosti. Osim toga, ako proizvod **nije sukladan s primjenjivim zahtjevima za pristupačnost**, uvoznik o tome obavješćuje proizvođača i nadležna tijela za nadzor tržišta.

4. Uvoznici na proizvodu ili, kad to nije moguće, na pakiranju ili dokumentu priloženom proizvodu, navode svoje ime, registrirano trgovačko ime ili registrirani trgovački znak i adresu na kojoj je moguće kontaktirati s njima za informacije o proizvodu. **Kontaktni podaci su na jeziku koji bez poteškoća razumiju krajnji korisnici i tijela za nadzor tržišta.**
5. Uvoznici osiguravaju da su proizvodu priložene upute i **sigurnosne** informacije na jeziku koji je bez poteškoća razumljiv potrošačima i drugim krajnjim korisnicima, kako je utvrdila dotična država članica.
6. Uvoznici osiguravaju da tijekom razdoblja u kojem je proizvod u njihovoj odgovornosti uvjeti skladištenja ili prijevoza ne ugrožavaju usklađenost proizvoda s **primjenjivim** zahtjevima za pristupačnost **utvrđenima u skladu s ovom Direktivom.**
7. [...]
- 7.a (novo) Uvoznici u razdoblju od pet godina čuvaju primjerak EU izjave o sukladnosti kako bi bila na raspolaganju tijelima za nadzor tržišta i osiguravaju da se tehnička dokumentacija može staviti na raspolaganje tim tijelima na njihov zahtjev.**
8. Uvoznici koji smatraju ili imaju razloga vjerovati da proizvod koji su stavili na tržište nije u skladu s **ovom Direktivom [...]** odmah poduzimaju potrebne korektivne mjere kojima će proizvod ispuniti zahtjeve sukladnosti **ili** ga [...] povlače [...]. Osim toga, ako proizvod [...] **nije sukladan s primjenjivim zahtjevima za pristupačnost**, uvoznici odmah o tome obavješćuju nadležna nacionalna tijela u državama članicama u kojima je proizvod dostupan, posebno pružajući detalje o **nesukladnosti** i svim poduzetim korektivnim mjerama.

9. Uvoznici osim toga na obrazložen zahtjev nadležnog nacionalnog tijela na jeziku koji je tom tijelu razumljiv bez poteškoća pružaju tom tijelu sve informacije i dokumentaciju potrebne za dokazivanje sukladnosti proizvoda. Uvoznici surađuju s tim tijelom, na njegov zahtjev, na svim **potrebnim** mjerama za uklanjanje **nesukladnosti** proizvoda koje su stavili na tržište **s primjenjivim zahtjevima za pristupačnost**.

Članak 8.

Obveze distributera

1. Pri stavljanju proizvoda na raspolaganje na tržištu distributeri s dužnom pažnjom postupaju u pogledu odredaba ove Direktive.
2. Prije stavljanja proizvoda na raspolaganje na tržištu, distributeri provjeravaju posjeduju li proizvod oznaku CE, jesu li uz njega priloženi potrebni dokumenti te upute i sigurnosne informacije na jeziku koji je lako razumljiv potrošačima i drugim krajnjim korisnicima u državi članici u kojoj će se proizvod staviti na raspolaganje na tržištu te jesu li proizvođač i uvoznik ispunili sve zahtjeve utvrđene u članku 5. stavcima 5. i 6. te članku 7. stavku 4.
3. Ako distributer smatra ili ima razloga vjerovati da proizvod nije u skladu s [...] **ovom Direktivom**, ne stavlja proizvod na raspolaganje na tržištu dok se on ne uskladi. Osim toga, ako proizvod [...] **nije sukladan s primjenjivim zahtjevima za pristupačnost**, distributer o tome obavješćuje proizvođača i tijela za nadzor tržišta.
4. Distributeri osiguravaju da tijekom razdoblja u kojem je proizvod u njihovoj odgovornosti uvjeti skladištenja ili prijevoza ne ugrožavaju usklađenost proizvoda s **primjenjivim zahtjevima za pristupačnost [...]**.

5. Distributeri koji smatraju ili imaju razloga vjerovati da proizvod koji su stavili na raspolaganje na tržištu nije u skladu sa zahtjevima ove Direktive osiguravaju provedbu potrebnih korektivnih mjera kojima će proizvod ispuniti zahtjeve sukladnosti **ili prema potrebi** povlače proizvod [...]. Osim toga, ako proizvod **nije sukladan s primjenjivim zahtjevima za pristupačnost**, distributeri odmah o tome obavješćuju nadležna nacionalna tijela u državama članicama u kojima je proizvod dostupan, posebno pružajući detalje o nesukladnosti i svim poduzetim korektivnim mjerama.
6. Distributeri osim toga na obrazložen zahtjev nadležnog nacionalnog tijela pružaju tom tijelu sve informacije i dokumentaciju potrebne za dokazivanje sukladnosti proizvoda. Distributeri surađuju s tim tijelom, na njegov zahtjev, na svim **potrebnim** mjerama za uklanjanje **nesukladnosti** proizvoda koje su stavili na raspolaganje na tržištu s **primjenjivim zahtjevima za pristupačnost**.

Članak 9.

Slučajevi u kojima se obveze proizvođača primjenjuju na uvoznike i distributere

Za potrebe ove Direktive uvoznici ili distributeri smatraju se proizvođačem i na njih se primjenjuju obveze koje se odnose na proizvođače u okviru članka 5. ako proizvod stave na tržište pod svojim imenom ili zaštitnim znakom ili proizvod već dostupan na tržištu izmijene u takvoj mjeri da te izmjene mogu utjecati na usklađenost sa zahtjevima ove Direktive.

Članak 10.

Utvrdjivanje gospodarskih subjekata koji se bave proizvodima

1. Gospodarski subjekti **iz članka od 5. do 8.** na zahtjev nadležnih tijela za nadzor tržišta dostavljaju informacije o:

- (a) svim gospodarskim subjektima koji su im isporučili proizvod;
 - (b) svim gospodarskim subjektima kojima su isporučili proizvod.
2. Gospodarski subjekti **iz članaka od 5. do 8.** u stanju su predložiti informacije navedene u stavku 1. u razdoblju od **pet** godina nakon što im je proizvod isporučen i **pet** godina nakon što su drugom subjektu isporučili proizvod.

POGLAVLJE III.A

OBVEZE GOSPODARSKIH SUBJEKATA KOJI PRUŽAJU USLUGE

Članak 11.

Obveze pružatelja usluga

1. Pružatelji usluga osiguravaju sukladnost dizajna i pružanja usluga u pogledu odredaba članka 3.
2. Pružatelji usluga pripremaju potrebne informacije u skladu s Prilogom III. kojima se objašnjava način na koji se uslugama ispunjavaju **primjenjivi** zahtjevi za pristupačnost [...]. Informacije su u pisanom i usmenom obliku dostupne javnosti na način koji je pristupačan [...] osobama s invaliditetom. Pružatelji usluga čuvaju informacije tijekom cijelog razdoblja u kojem se pruža usluga.

3. **Ne dovodeći u pitanje članak 27.a (novo)**, pružatelji usluga osiguravaju provedbu postupaka [...] **kako** bi se [...] usluge i dalje pružale u skladu s **primjenjivim** zahtjevima za pristupačnost [...]. Pružatelji usluga na odgovarajući način uzimaju u obzir promjene svojstava pružanja usluge [...], promjene **primjenjivih** zahtjeva za pristupačnost [...] i **promjene usklađenih normi ili tehničkih specifikacija na temelju kojih se za uslugu utvrđuje da ispunjava zahtjeve za pristupačnost**. U slučaju nesukladnosti pružatelji usluga poduzimaju potrebne korektivne mjere kako bi se osigurala sukladnost usluge s **primjenjivim** zahtjevima za pristupačnost [...].
4. Pružatelji usluga na obrazložen zahtjev nadležnog nacionalnog tijela pružaju tom tijelu sve informacije potrebne za dokazivanje sukladnosti usluge s **primjenjivim** zahtjevima za pristupačnost [...]. Pružatelji usluga na zahtjev tih tijela surađuju s njima na svim mjerama za osiguravanje sukladnosti usluga s tim zahtjevima. **Osim toga, ako usluga nije sukladna s primjenjivim zahtjevima za pristupačnost, pružatelji usluga odmah o tome obavješćuju nadležna nacionalna tijela u državama članicama u kojima se usluga pruža, posebno pružajući pojedinosti o nesukladnosti i svim poduzetim korektivnim mjerama.**

POGLAVLJE III.B
TEMELJNA PROMJENA PROIZVODA ILI USLUGA I NERAZMJERNO
OPTEREĆENJE GOSPODARSKH SUBJEKATA

Članak 12.⁴¹

Temeljna promjena i nerazmjerno opterećenje

1. Zahtjevi za pristupačnost navedeni u članku 3. primjenjuju se u mjeri u kojoj ne uzrokuju znatne promjene [...] proizvoda ili usluge zbog kojih se mijenja osnovna priroda proizvoda ili usluge.
2. Zahtjevi za pristupačnost navedeni u članku 3. primjenjuju se u mjeri u kojoj ne uzrokuju nerazmjerno opterećenje za dotične gospodarske subjekte.
5. Gospodarski subjekti ocjenjuju **i dokumentiraju** uzrokuju li se usklađivanjem sa zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga temeljne promjene ili nerazmjerno opterećenje. **Države članice zahtijevaju da gospodarski subjekti provedu tu ocjenu prije nego što za određeni proizvod ili uslugu iskoriste iznimku predviđenu stavcima 1. i 2.**
4. **Gospodarski subjekti čije se opterećenje u vezi s pristupačnošću financira sredstvima posebno namijenjenima kako bi se osigurala pristupačnost iz izvora koji nisu vlastiti izvori gospodarskog subjekta, neovisno o tome je li riječ o javnim ili privatnim izvorima, ne mogu tvrditi da bi im se primjenom zahtjeva za pristupačnost iz članka 3. nametnulo nerazmjerno opterećenje.**

⁴¹ Numeriranje stavaka zadržano je, ali je izmijenjen redoslijed stavaka.

3. Kako bi gospodarski subjekti procijenili jesu li izloženi nerazmjernom opterećenju zbog usklađenosti s jednim od zahtjeva za pristupačnost ili više njih u pogledu **proizvoda ili usluge [...]**, oni posebno uzimaju u obzir **mjerila određena u Prilogu IV.**

Gospodarski subjekt u provođenju i dokumentiranju procjene o tome nameće li se zahtjevima za pristupačnost nerazmjerno opterećenje provodi opću procjenu služeći se relevantnim mjerilima utvrđenima u Prilogu IV.

- 3c. (novo) Pružatelji usluga koji se oslanjaju na stavak 2. ovog članka za svaku kategoriju ili vrstu usluge ponovno provode procjenu nerazmjernog opterećenja barem svakih pet godina ili prilikom promjene usluge koja se nudi ili kada to zatraži nacionalno tijelo za nadzor tržišta.**

6. Ako su gospodarski subjekti na pojedinačni proizvod ili uslugu primijenili iznimku predviđenu u stavcima 1. i 2., oni [...] **na zahtjev nadležnog nacionalnog tijela dostavljaju procjenu navedenu u stavku 5. U tu svrhu čuvaju svu relevantnu dokumentaciju u razdoblju od pet godina otkako su posljednji put stavili proizvod na raspolaganje na tržištu Unije ili u razdoblju od pet godina nakon što je pružena usluga.**

Odstupajući od prvog podstavka, ako mikropoduzeća na pojedinačni proizvod primjenjuju iznimku predviđenu u stavcima 1. i 2., ona nisu dužna osigurati pisane dokaze o procjeni iz stavka 3. osim ako to zatraži nadležno nacionalno tijelo. Na takav zahtjev, u roku iz prvog podstavka, nadležnom tijelu dostavljaju činjenice na temelju kojih je odlučeno da bi usklađenost sa zahtjevima za pristupačnost u pogledu određenih proizvoda uzrokovala temeljne promjene ili predstavljala nerazmjerno opterećenje.

- 7. (novo) U slučaju da se, nakon procjene iz stavka 3., zaključi da bi pružatelj usluge koji se koristi samoposlužnim terminalima bio izložen nerazmjernom opterećenju kada bi morao osigurati da svi takvi terminali ispunjavaju zahtjeve iz članka 3., također se procjenjuje može li se pristupačnost usluge osigurati na način koji nije nerazmjeran, stavljanjem na raspolaganje manjeg broja pristupačnih samoposlužnih terminala.**

POGLAVLJE IV.

USKLAĐENE NORME I ZAJEDNIČKE TEHNIČKE SPECIFIKACIJE PROIZVODA I USLUGA

Članak 13.

Pretpostavka sukladnosti

1. Za proizvode i usluge sukladne s usklađenim normama ili njihovim dijelovima na koje su upućivanja objavljena u *Službenom listu Europske unije* pretpostavlja se da su sukladni sa zahtjevima za pristupačnost obuhvaćenima tim usklađenim normama ili njihovim dijelovima navedenima u članku 3.

Članak 14.

Zajedničke tehničke specifikacije

1. Ako upućivanja na usklađene norme nisu objavljena u *Službenom listu Europske unije* u skladu s Uredbom (EU) br. 1025/2012 te bi za usklađivanje tržišta bili potrebni dodatni detalji za zahtjeve za pristupačnost određenih proizvoda i usluga, Komisija može donijeti provedbene akte kojima se uspostavljaju zajedničke tehničke specifikacije (CTS) za zahtjeve za pristupačnost navedene u Prilogu I. ovoj Direktivi. Ti provedbeni akti donose se u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 24. stavka 2. ove Direktive.

2. Proizvodi i usluge sukladni sa zajedničkim tehničkim specifikacijama navedenima u stavku 1. ili njegovim dijelovima smatraju se sukladnima sa zahtjevima za pristupačnost navedenima u članku 3. koji je obuhvaćen zajedničkim tehničkim specifikacijama ili njihovim dijelom.

POGLAVLJE IV.A

SUKLADNOST PROIZVODA I OZNAKA CE

Članak 15.

EU izjava o sukladnosti proizvoda

1. EU izjavom o sukladnosti potvrđuje se da su ispunjeni odgovarajući zahtjevi za pristupačnost navedeni u članku 3. Ako je primijenjena iznimka predviđena člankom 12., EU izjava o sukladnosti sadrži napomenu o zahtjevima za pristupačnost koji podliježu toj iznimci.
2. Struktura obrasca EU izjave o sukladnosti propisana je Prilogom III. Odluci br. 768/2008/EZ. Izjava sadrži elemente definirane u Prilogu II. ovoj Direktivi i stalno se ažurira. [...]Prevodi se na jezik ili jezike koje zahtijeva država članica na čije se tržište proizvod stavlja ili stavlja na raspolaganje.
3. Ako se na proizvod primjenjuje više od jednog akta Unije kojim se zahtijeva EU izjava o sukladnosti, sastavlja se samo jedna EU izjava o sukladnosti u vezi sa svim takvim aktima Unije. U toj izjavi navode se dotični akti uključujući upućivanja na njihove objave.
4. Sastavljanjem EU izjave o sukladnosti proizvođač preuzima odgovornost za usklađenost proizvoda **sa zahtjevima iz ove Direktive.**

Članak 16.

Opća načela oznake CE proizvoda

Oznake CE podliježu općim načelima navedenima u članku 30. Uredbe (EZ) br. 765/2008.

Članak 16.a (novo)

Pravila i uvjeti za stavljanje oznake CE

- 1. Oznaka CE se vidljivo, čitljivo i neizbrisivo stavlja na proizvod ili u njegovu tablicu s podacima. Ako to zbog prirode proizvoda nije moguće ili opravdano, znak se stavlja na pakiranje i u popratne dokumente.**
- 2. Oznaka CE stavlja se prije stavljanja proizvoda na tržište.**
- 3. Države članice oslanjaju se na postojeće mehanizme kako bi osigurale ispravnu primjenu sustava pravila za stavljanje oznake CE i poduzimaju potrebne mjere u slučaju nepravilne upotrebe te oznake.**

POGLAVLJE V.⁴²
NADZOR TRŽIŠTA PROIZVODA I ZAŠTITNI POSTUPAK UNIJE

Članak 17.

Nadzor tržišta proizvoda

1. Na proizvode se primjenjuju članak 15. stavak 3., **članci od 16. do 19., članak 21., članci od 23. do 28. i članak 29. stavci 2. i 3. Uredbe (EZ) br. 765/2008.**
2. Tijekom postupka nadzora tržišta **relevantna** tijela za nadzor tržišta, **ako je gospodarski subjekt primijenio iznimku iz članka 12. ove Direktive te ako je to potrebno i prikladno, provjeravaju je li gospodarski subjekt prove procjenu iz članka 12., provode preispitivanje te procjene i njezinih rezultata, uključujući ispravno korištenje mjerilima iz Priloga IV., i kontroliraju usklađenost s primjenjivim zahtjevima za pristupačnost.**
3. Države članice na zahtjev korisnika u pristupačnom obliku osiguravaju dostupnost informacija korisnicima koje tijela za nadzor tržišta posjeduju o usklađenosti gospodarskih subjekata s primjenjivim zahtjevima za pristupačnost [...] i o procjeni izuzeća navedenih u članku 12., osim ako te informacije nije moguće pružiti zbog povjerljivosti, kako je opisano u članku 19. stavku 5. Uredbe (EZ) br. 765/2008.

⁴² Ovo poglavlje podijeljeno je na dva dijela kako bi se razdvojio nadzor nad proizvodima i uslugama.

Članak 19.

Postupak za postupanje s proizvodima koji nisu sukladni s primjenjivim zahtjevima za pristupačnost na nacionalnoj razini

1. Ako tijela za nadzor tržišta neke države članice [...] opravdano smatraju da proizvod obuhvaćen ovom Direktivom **nije sukladan s primjenjivim zahtjevima** za pristupačnost [...], ona provode evaluaciju dotičnog proizvoda u pogledu svih **primjenjivih** zahtjeva **za pristupačnost** utvrđenih ovom Direktivom. Relevantni gospodarski subjekti **u tu svrhu** u potpunosti surađuju s tijelima za nadzor tržišta.

Ako tijela za nadzor tržišta tijekom postupka evaluacije utvrde da proizvod nije sukladan sa zahtjevima utvrđenima u ovoj Direktivi, od relevantnog gospodarskog subjekta bez odgode traže da poduzme sve odgovarajuće korektivne mjere kako bi se proizvod uskladio s tim zahtjevima [...] u razumnom roku [...] koji je razmjern naravi **nesukladnosti**, ovisno o tome što ta tijela propišu.

Tijela za nadzor tržišta od relevantnog gospodarskog subjekta zahtijevaju da u razumnom dodatnom roku povuče proizvod s tržišta samo ako relevantni gospodarski subjekt nije poduzeo prikladne korektivne mjere u roku navedenom u drugom podstavku.

Članak 21. Uredbe (EZ) br. 765/2008 primjenjuje se na mjere iz drugog **i trećeg podstavka**.

2. Ako smatraju da nesukladnost nije ograničena samo na njihovo državno područje, tijela za nadzor tržišta obavješćuju Komisiju i druge države članice o rezultatima evaluacije i mjerama koje zahtijevaju od gospodarskog subjekta.

3. Gospodarski subjekt osigurava provedbu svih odgovarajućih korektivnih mjera u pogledu svih dotičnih proizvoda koje je stavio na raspolaganje na tržištu Unije.
4. Ako relevantni gospodarski subjekt ne poduzme prikladne korektivne mjere u roku navedenom u stavku 1. **trećem** podstavku, tijela za nadzor tržišta poduzimaju odgovarajuće privremene mjere zabrane ili ograničavanja stavljanja tog proizvoda na raspolaganje na svojem nacionalnom tržištu **ili** povlačenja proizvoda s tog tržišta [...]. Tijela za nadzor tržišta o tome bez odgode obavješćuju Komisiju i druge države članice.
5. Informacije opisane u stavku 4. sadrže sve dostupne detalje, posebno podatke potrebne za identifikaciju nesukladnog proizvoda, podatke o njegovu podrijetlu, prirodu navodne nesukladnosti i [...] **zahtjeva za pristupačnost s kojima proizvod nije sukladan**, prirodu i trajanje poduzetih nacionalnih mjera i argumente koje je dostavio relevantni gospodarski subjekt. Tijela za nadzor tržišta posebno navode je li nesukladnost uzrokovana nekim od sljedećih čimbenika:
 - (a) time što proizvod ne ispunjava **primjenjive** zahtjeve za **pristupačnost** [...] ili
 - (b) nedostacima usklađenih normi iz članka 13. **ili nedostacima zajedničkih tehničkih specifikacija iz članka 14.** kojima se stvara pretpostavka sukladnosti.

6. Izuzev države članice koja je pokrenula postupak, države članice bez odgode obavješćuju Komisiju i ostale države članice o svim donesenim mjerama i dodatnim informacijama koje su im dostupne u pogledu nesukladnosti dotičnog proizvoda te, u slučaju nesuglasja o poduzetoj nacionalnoj mjeri, o svojim prigovorima.
7. Ako u roku od tri mjeseca od primitka informacija navedenih u stavku 4. nijedna država članica ni Komisija ne podnesu prigovor na privremenu mjeru koju je poduzela država članica, mjera se smatra opravdanom.
8. Države članice bez odgode osiguravaju provedbu odgovarajućih mjera ograničavanja u pogledu dotičnog proizvoda, poput povlačenja proizvoda s tržišta.

Članak 20.

Zaštitni postupak Unije

1. Ako je nakon završetka postupka opisanog u članku 19. stavcima 3. i 4. na mjeru koju je poduzela država članica podnesen prigovor ili Komisija smatra da nacionalna mjera nije sukladna zakonodavstvu Unije, Komisija bez odgode započinje savjetovanje s državama članicama i relevantnim gospodarskim subjektima i provodi evaluaciju nacionalne mjere. Komisija na temelju rezultata te evaluacije odlučuje o opravdanosti nacionalne mjere.

Komisija svoju odluku upućuje svim državama članicama i odmah ju dostavlja državama članicama i relevantnim gospodarskim subjektima.

2. Ako se nacionalna mjera smatra opravdanom, sve države članice poduzimaju mjere kojima se osigurava povlačenje nesukladnog proizvoda s njihova tržišta te o tome obavješćuju Komisiju. Ako se nacionalna mjera smatra neopravdanom, dotična država članica opoziva mjeru.
3. Ako se nacionalna mjera smatra opravdanom i nesukladnost proizvoda pripisuje se nedostatku usklađenih normi navedenih u članku 19. stavku 5. točki (b) ove Direktive, Komisija primjenjuje postupak opisan člankom 11. Uredbe (EU) br. 1025/2012.
4. (novo) **Ako se nacionalna mjera smatra opravdanom i ako se nesukladnost proizvoda pripisuje nedostacima zajedničkih specifikacija iz članka 19. stavka 5. točke (b), Komisija bez odgode donosi provedbeni akt o izmjeni ili stavljanju izvan snage dotičnih zajedničkih specifikacija. Provedbeni akt donosi se u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 24. stavka 2.**

Članak 20.A novo

Formalna nesukladnost

1. **Ne dovodeći u pitanje članak 19., država članica zahtijeva od relevantnog gospodarskog subjekta da otkloni nesukladnost ako ustanovi jedno od sljedećeg:**
 - (a) **oznaka CE postavljena je tako da se time krši članak 30. Uredbe (EZ) br. 765/2008 ili članak 16.a (novo) ove Direktive;**
 - (b) **oznaka CE uopće nije stavljena;**
 - (c) **EU izjava o sukladnosti nije sastavljena;**
 - (d) **EU izjava o sukladnosti nije ispravno sastavljena;**

- (e) **tehnička dokumentacija nedostupna je ili nepotpuna:**
- (f) **informacije iz članka 5. stavka 6. ili članka 7. stavka 4. nedostaju, netočne su ili nepotpune;**
- (g) **nisu ispunjeni drugi administrativni zahtjevi iz članka 5. ili članka 7.**

2. **Ako nesukladnost iz stavka 1. i dalje postoji, dotična država članica poduzima sve odgovarajuće mjere kako bi ograničila ili zabranila stavljanje proizvoda na raspolaganje na tržištu ili kako bi osigurala njegovo povlačenje s tržišta.**

POGLAVLJE V.A

USKLAĐENOST USLUGA

Članak 18.

Usklađenost usluga

1. Države članice uspostavljaju, provode i redovito ažuriraju odgovarajuće postupke za:
- (a) **provjeru usklađenosti usluga navedenih u članku 1. stavku 2. sa zahtjevima navedenima u ovoj Direktivi, uključujući procjenu iznimki iz članka 12. za koje se članak 17. stavak 2. primjenjuje *mutatis mutandis*;**
 - (b) **naknadne pritužbe ili izvješća o pitanjima u pogledu nesukladnosti usluga navedenih u članku 1. stavku 2. sa zahtjevima za pristupačnost navedenima u članku 3.;**
 - (c) **potvrđivanje provedbe potrebnih korektivnih mjera koje provodi gospodarski subjekt.**

2. Države članice imenuju tijela za **usklađenost usluga** nadležna za provedbu postupaka iz stavka 1.

Države članice osiguravaju informiranost javnosti o postojanju, odgovornostima i identitetu tijela navedenih u prvom podstavku. Ta tijela na zahtjev osiguravaju dostupnost tih informacija u pristupačnom obliku.

POGLAVLJE VI.

ZAHTJEVI ZA PRISTUPAČNOST U DRUGIM PROPISIMA UNIJE

Članak 21.

Primjenjivost zahtjeva za pristupačnost na ostale akte Unije

Briše se.

Članak 22.

Nerazmjerno opterećenje

Briše se.

Članak 23.

Zajedničke tehničke specifikacije za ostale akte Unije

Briše se.

POGLAVLJE VII.
[...] ⁴³ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 24.
Postupak odbora

1. Komisiji pomaže odbor. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.
2. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011.

Članak 25.
Primjena

1. Države članice osiguravaju postojanje odgovarajućih i učinkovitih sredstava za osiguravanje usklađenosti s ovom Direktivom.
2. Sredstvima navedenima u stavku 1. obuhvaćeno je sljedeće:
 - (a) odredbe kojima se potrošaču nacionalnim pravom omogućuje da se obrati sudovima ili nadležnim upravnim tijelima kako bi se osiguralo provođenje nacionalnih odredaba kojima se prenosi ova Direktiva;
 - (b) odredbe kojima se javnim tijelima ili privatnim udruženjima, organizacijama ili drugim pravnim subjektima, koji imaju legitiman interes za osiguravanje usklađenosti s odredbama ove Direktive, omogućuje da [...] na temelju nacionalnog prava pri sudovima ili nadležnim upravnim tijelima, djelujući u ime **tužitelja ili kao potpora tužitelju, uz njegovo odobrenje, sudjeluju u svim sudskim i/ili upravnim postupcima predviđenima za izvršenje obveza iz ove Direktive [...].**

⁴³ Pravno-lingvistička izmjena

Članak 26.

Sankcije

1. Države članice utvrđuju pravila o sankcijama primjenjivima na povrede nacionalnih odredaba donesenih u skladu s ovom Direktivom i poduzimaju sve mjere potrebne za osiguravanje njihove provedbe.
2. Predviđene sankcije moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće. **Sankcije moraju biti prikladne u odnosu na narav kršenja i na okolnosti.**
3. Države članice bez odgode obavješćuju Komisiju o tim pravilima i tim mjerama te je bez odgode obavješćuju o svim naknadnim izmjenama koje na njih utječu.
4. Pri utvrđivanju sankcija u obzir se uzima ozbiljnost nesukladnosti, uključujući broj jedinica dotičnog nesukladnog proizvoda ili usluge te broj osoba na koje utječe nesukladnost.

Članak 27.

Prenošenje⁴⁴

1. Države članice do [... *unijeti datum – **tri** godine nakon stupanja na snagu ove Direktive*] [...] donose i objavljuju zakone i druge propise potrebne radi usklađivanja s ovom Direktivom. One Komisiji [...] **odmah** dostavljaju **tekst tih mjera**.
2. Države članice te **mjere** primjenjuju od [... *unijeti datum – šest godina nakon stupanja na snagu ove Direktive*].

⁴⁴ Izmjene ovog članka u skladu su sa standardnim tekstom iz Zajedničkog priručnika.

3. Kada države članice donose te **mjere**, one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje prilikom njihove službene objave. Načine tog upućivanja određuju države članice.
4. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.
5. **Briše se.**

Članak 27.a (novo)

Prijelazne mjere

1. Ne dovodeći u pitanje stavak 2. ovog članka, države članice određuju prijelazno razdoblje od [pet] godina od datuma navedenog u članku 27. stavku 2. ove Direktive tijekom kojeg pružatelji usluga mogu nastaviti pružati svoje usluge koristeći se proizvodima koje su zakonito koristili za pružanje sličnih usluga prije tog datuma. Ugovori o uslugama sklopljeni prije datuma iz članka 27. stavka 2. ove Direktive mogu se nastaviti primjenjivati bez izmjena do njihova isteka.
2. Države članice osiguravaju da se pružatelji usluga koji su se pri pružanju usluga do datuma navedenog u članku 27. stavku 2. ove Direktive zakonito koristili samoposlužnim terminalima mogu pri pružanju tih usluga njima koristiti dokle god se oni ne zamijene ili do kraja njihova gospodarskog vijeka, ali ne dulje od 20 godina.

Članak 28.

Izvješćivanje i preispitivanje

Komisija Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija podnosi izvješće o primjeni ove Direktive do [... unijeti datum – pet godina nakon primjene ove Direktive] te zatim svakih pet godina.

1. Izvješćem se, među ostalim, u kontekstu društvenog, gospodarskog i tehnološkog razvoja obrađuju promjene pristupačnosti proizvoda i usluga, **ovisnost o određenoj tehnologiji, prepreke inovacijama** i učinak na gospodarske subjekte i **na** osobe s invaliditetom, utvrđivanjem, ako je to moguće, područja u kojima je moguće smanjiti opterećenje, uzimajući u obzir eventualne izmjene ove Direktive. **Izvješćem se ocjenjuju i učinci primjene članka 12. ove Direktive te izuzeće mikropoduzeća koja pružaju usluge na funkcioniranje unutarnjeg tržišta.**
2. Države članice pravodobno dostavljaju Komisiji sve informacije koje su Komisiji potrebne za sastavljanje tog izvješća.
3. Izvješćem Komisije u obzir se uzimaju stajališta gospodarskih dionika i relevantnih nevladinih organizacija, uključujući i stajališta organizacija osoba s invaliditetom [...].

Članak 29.

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 30.

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u [...]

Za Europski parlament

Predsjednik

Za Vijeće

Predsjednik

**ZAHTJEVI ZA PRISTUPAČNOST ZA
PROIZVODE I USLUGE NAVEDENI U ČLANKU 3.⁴⁵**

**ODJELJAK I: OPĆI ZAHTJEVI ZA PRISTUPAČNOST KOJI SE ODOSE NA SVE
PROIZVODE OBUHVAĆENE OVOM DIREKTIVOM U SKLADU S ČLANKOM 1.
STAVKOM 1.**

Proizvodi moraju biti osmišljeni i proizvedeni na takav način da njihova predvidljiva uporaba bude optimalna za osobe s invaliditetom te su im priložene dostupne informacije o njihovom funkcioniranju i njihovim elementima pristupačnosti.

1. Zahtjevi u pogledu pružanja informacija

- (a) informacije o uporabi proizvoda priložene samom proizvodu (oznake, upute, upozorenja) su:
 - i. dostupne putem više od jednog osjetilnog kanala;
 - ii. predstavljene na razumljiv način⁴⁶;
 - iii. predstavljene tako da ih korisnici mogu opaziti;
 - iv. predstavljene fontovima u odgovarajućoj veličini i obliku kojima se u obzir uzimaju predvidljivi uvjeti uporabe i u dovoljnom kontrastu kao i uz prilagodljiv razmak između slova, linija i stavaka;
- (b) upute za proizvode koje nisu priložene samom proizvodu, već su stavljene na raspolaganje upotrebom proizvoda ili putem drugih sredstava kao što su internetske stranice, uključujući funkcije pristupačnosti proizvoda, aktivaciju proizvoda i interoperabilnost s pomoćnim rješenjima:
 - i. dostupne su putem više od jednog osjetilnog kanala;
 - ii. predstavljene su na razumljiv način⁴⁷;
 - iii. predstavljene su tako da ih korisnici mogu opaziti;
 - iv. predstavljene su fontovima u odgovarajućoj veličini i obliku kojima se u obzir uzimaju predvidljivi uvjeti uporabe i u dovoljnom kontrastu kao i uz prilagodljiv razmak između slova, linija i stavaka;

⁴⁵ Numeriranje Priloga I. i Priloga I.a uzastopno je.

⁴⁶ (*Informativna napomena, izbrisat će se iz konačnog teksta:* „Kako je utvrđeno u smjernicama o dostupnosti mrežnog sadržaja 2.0 (WCAG 2.0) na koje također upućuje europska norma EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) „Zahtjevi za pristupačnost koji su pogodni za javnu nabavu proizvoda i usluga informacijske i komunikacijske tehnologije u Europi”).

⁴⁷ Vidi prethodnu bilješku.

- v. što se tiče sadržaja, stavljene su na raspolaganje u tekstualnim oblicima koji se mogu upotrebljavati za izradu alternativnih pomoćnih oblika koje je moguće predstaviti na različite načine i putem više od jednog osjetilnog kanala te
- vi. popraćene su zamjenskim prikazom bilo kojeg sadržaja koji nije tekst;
- vii. uključuju opis korisničkog sučelja proizvoda (rukovanje, kontrola i odziv, unos i izlaz) koji je osiguran u skladu s pododjeljkom 2.;
- viii. uključuju opis funkcionalnosti proizvoda koja je osigurana funkcijama namijenjenima rješavanju potreba osoba s invaliditetom u skladu s pododjeljkom 2.;
- ix. uključuju opis sučelja programske i strojne opreme proizvoda s pomoćnim uređajima.

2. Dizajn korisničkog sučelja i funkcionalnosti:

proizvod, uključujući njegovo korisničko sučelje, sadrži značajke, elemente i funkcije kojima se osobama s invaliditetom omogućuje da pristupaju, uoče, razumiju i kontroliraju proizvod te upravljaju njime, što se osigurava sljedećim:

- (a) ako je proizvod namijenjen za komunikaciju, uključujući međuljudsku komunikaciju, upravljanje, informiranje, kontrolu i orijentaciju, te namjene postiže putem više od jednog osjetilnog kanala; to uključuje osiguravanje zamjenskih mogućnosti u odnosu na elemente vida, sluha, govora i dodira;
- (b) ako proizvod upotrebljava govor, osigurava zamjenske mogućnosti za govor i glasovni unos za komunikaciju, kontrolu upravljanja i orijentaciju;
- (c) ako proizvod upotrebljava vizualne elemente, osigurava prilagodbu uvećanja, osvjetljenja i kontrasta za komunikaciju, informiranje i upravljanje te omogućuje interoperabilnost s programima i pomoćnim uređajima za potrebe navigacije sučeljem;
- (d) ako proizvod upotrebljava boje kako bi se prenijele informacije, uputilo na radnju koju treba poduzeti, zahtijevalo odgovor ili prepoznalo elemente, osigurava zamjensku mogućnost za boje;
- (e) ako proizvod upotrebljava zvučne signale kako bi se prenijele informacije, uputilo na radnju koju treba poduzeti, zahtijevalo odgovor ili prepoznalo elemente, osigurava zamjensku mogućnost za zvučne signale;

- (f) ako proizvod upotrebljava vizualne elemente, osigurava fleksibilne načine za poboljšanje jasnoće slike;
- (g) ako proizvod upotrebljava zvuk, korisniku omogućuje kontrolu glasnoće i brzine, kao i napredne zvučne značajke, uključujući smanjenje smetnji koje uzrokuju zvučni signali okolnih proizvoda i jasnoću zvuka;
- (h) ako proizvod iziskuje ručno upravljanje i kontrolu, osigurava stupnjevito upravljanje i zamjenske mogućnosti za fine motoričke pokrete kako ne bi bilo potrebno istodobno koristiti više komanda za rukovanje te ima dijelove koji se mogu raspoznati na dodir;
- (i) proizvod izbjegava upotrebu načina upravljanja koji zahtijeva širok doseg i veliku snagu;
- (j) proizvod ima funkciju koja sprječava izazivanje fotosenzitivnih napadaja;
- (k) proizvod štiti privatnost korisnika kada korisnik upotrebljava značajke pristupačnosti;
- (l) proizvod osigurava zamjensku mogućnost za biometrijsku identifikaciju i kontrolu;
- (m) proizvod osigurava usklađenost funkcionalnosti i pruža dostatno i prilagodljivo vrijeme za interakciju;
- (n) proizvod osigurava programsku i strojnu opremu za povezivanje s pomoćnim tehnologijama;
- (o) proizvod ispunjava sljedeće sektorske zahtjeve:
 - i. potrošačka terminalna oprema s interaktivnim računalnim svojstvima koja se upotrebljava za pružanje elektroničkih komunikacijskih usluga:
 - osigurava mogućnost tekstualne komunikacije u stvarnom vremenu ako takvi proizvodi uz glasovnu mogućnost imaju mogućnost tekstualne komunikacije;
 - ako takvi proizvodi imaju mogućnost videa uz tekst i glas ili u kombinaciji s njima, osigurava mogućnost cjelokupnog razgovora, uključujući sinkronizaciju glasa, tekstualnu komunikaciju u stvarnom vremenu i video
 - izbjegava pojavu smetnji od pomoćnih uređaja;
 - ii. potrošačka terminalna oprema s interaktivnim računalnim svojstvima koja se upotrebljava za pristup audiovizualnim medijskim uslugama:
 - osobama s invaliditetom stavlja na raspolaganje komponente za pristupačnost koje osigurava pružatelj audiovizualnih medijskih usluga u pogledu pristupa, odabira, upravljanja i personalizacije i prijenosa podataka na pomoćne uređaje.

ODJELJAK II.: ZAHTJEVI ZA PRISTUPAČNOST U POGLEDU PROIZVODA
IZ ČLANKA 1. STAVKA 1., UZ IZUZEĆE SAMOPOSLUŽNIH TERMINALA IZ ČLANKA 1.
STAVKA 1. TOČKE (B)

Osim odjeljka I., kako bi predvidljiva uporaba proizvoda obuhvaćenih ovim odjeljkom bila optimalna za osobe s invaliditetom, stavljaju se na raspolaganje pakiranja tih proizvoda i uputa. To znači:

- (a) na raspolaganje se stavljaju pakiranje proizvoda te informacije koje se u njemu nalaze (npr. otvaranje, zatvaranje, uporaba, zbrinjavanje), među ostalim, kada su pružene, informacije o značajkama pristupačnosti;
- (b) upute za ugradnju i održavanje, čuvanje i zbrinjavanje proizvoda koje nisu priložene samom proizvodu koje nisu priložene samom proizvodu, već su stavljene na raspolaganje na druge načine, kao što su internetske stranice, u skladu su sa sljedećim zahtjevima:
 - i. dostupne su putem više od jednog osjetilnog kanala;
 - ii. predstavljene su na razumljiv način⁴⁸;
 - iii. predstavljene su tako da ih korisnici mogu opaziti;
 - iv. upotrebljavaju fontove u odgovarajućoj veličini i obliku kojima se u obzir uzimaju predvidljivi uvjeti uporabe i u dovoljnom kontrastu kao i uz prilagodljiv razmak između slova, linija i stavaka;
 - v. sadržaj uputa stavlja se na raspolaganje u tekstualnim oblicima koji se mogu upotrebljavati za izradu alternativnih pomoćnih oblika koje je moguće predstaviti na različite načine i putem više od jednog osjetilnog kanala te
 - vi. upute koje sadrže sadržaj koji nije tekst popraćene su zamjenskim prikazom tog sadržaja.

⁴⁸ (Informativna napomena, izbrisat će se iz konačnog teksta: „Kako je utvrđeno u smjernicama o dostupnosti mrežnog sadržaja 2.0 (WCAG 2.0) na koje također upućuje europska norma EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) „Zahtjevi za pristupačnost koji su pogodni za javnu nabavu proizvoda i usluga informacijske i komunikacijske tehnologije u Europi”.)

ODJELJAK III.: OPĆI ZAHTJEVI ZA PRISTUPAČNOST KOJI SE ODNOSU NA SVE USLUGE OBUHVACENE OVOM DIREKTIVOM U SKLADU S ČLANKOM 1. STAVKOM 2.

Pružanje usluga čija je predvidljiva uporaba optimalna za osobe s invaliditetom ostvaruje se:

- (a) osiguravanjem pristupačnosti proizvoda koji se upotrebljavaju pri pružanju usluga, u skladu s odjeljkom I. ovog Priloga i, kada je to primjenjivo, njegovim odjeljkom II.
- (b) pružanjem informacija o djelovanju usluge i, u slučaju kada se pri pružanju usluge upotrebljavaju proizvodi, njezine veze s tim proizvodima kao i informacija o njihovim značajkama u pogledu pristupačnosti i o njihovoj interoperabilnosti s pomoćnim uređajima i opremom:
 - i. stavljanje na raspolaganje informacija putem više od jednog osjetilnog kanala;
 - ii. predstavljanje informacija na razumljiv način⁴⁹;
 - iii. predstavljanje informacija tako da ih korisnici mogu opaziti;
 - iv. stavljanje sadržaja informacija na raspolaganje u tekstualnom obliku koji se može upotrebljavati za alternativne pomoćne formate koje na različite načine prikazuju korisnici i putem više od jednog osjetila;
 - v. upotreba fontova u odgovarajućoj veličini i obliku kojima se u obzir uzimaju predvidljivi uvjeti uporabe i u dovoljnom kontrastu kao i uz prilagodljiv razmak između slova, linija i stavaka;
 - vi. nadopunjavanje bilo kojeg sadržaja koji nije tekst zamjenskim prikazom tog sadržaja i
 - vii. pružanje elektroničkih informacija, potrebnih u dosljednom i primjerenom pružanju usluge, na način da ih se učini uočljivima, operabilnima, razumljivima i stabilnima;
- (c) dosljedno i prikladno osiguravanje pristupačnosti internetskih stranica, uključujući povezanih aplikacija na internetu, i usluga na mobilnim uređajima, uključujući mobilne aplikacije, na način da ih se učini uočljivima, operabilnima, razumljivima i stabilnima.

⁴⁹ (Informativna napomena, izbrisat će se iz konačnog teksta: „Kako je utvrđeno u smjernicama o dostupnosti mrežnog sadržaja 2.0 (WCAG 2.0) na koje također upućuje europska norma EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) „Zahtjevi za pristupačnost koji su pogodni za javnu nabavu proizvoda i usluga informacijske i komunikacijske tehnologije u Europi”).

ODJELJAK IV.: DODATNI ZAHTJEVI ZA PRISTUPAČNOST KOJI SE ODNOSU NA POSEBNE USLUGE:

Pružanje usluga u cilju njihove optimalne predvidljive upotrebe za osobe s invaliditetom ostvaruje se uključivanjem funkcija, prakse, politika te postupaka i izmjena u rad usluge kako bi se time zadovoljile potrebe osoba s invaliditetom:

i. Elektronička komunikacija i komunikacija u hitnom slučaju:

- 1. osiguravanje mogućnosti za tekstualnu komunikaciju u realnom vremenu uz glasovnu komunikaciju;**
- 2. osiguravanje mogućnosti cjelokupnog razgovora ako je uz glasovnu komunikaciju omogućena i komunikacija putem videa;**
- 3. osiguravanje toga da je komunikacija u hitnom slučaju u kojoj se upotrebljavaju glas, tekst (uključujući tekstualnu komunikaciju u stvarnom vremenu) i video, ako je to dostupno, sinkronizirana na način da čini cjelovit razgovor i da se prenosi putem pružatelja elektroničkih komunikacijskih usluga na PSAP koji je određen da odgovara na komunikaciju putem tih komunikacijskih sredstava.**

ii. Usluge kojima se omogućuje pristup audiovizualnim medijskim uslugama:

- 1. [Osiguravanje elektroničkih programskih vodiča koji su uočljivi, operabilni, razumljivi i stabilni te koji pružaju informacije o tome je li pristupačnost omogućena,];**
- 2. osiguravanje toga da elementi pristupačnosti audiovizualnih medijskih usluga kako su navedeni u članku 7. Direktive 2010/13/EU budu u potpunosti preneseni s odgovarajućim kvalitetom za vjerni prikaz i sinkronizirani sa zvukom i videom, te da korisniku pritom omogućuju kontrolu nad svojim prikazom i uporabom.**

iii. E-knjige:

- 1. Ako e-knjiga osim teksta sadrži i zvučni sadržaj, osiguravanje toga da se u e-knjizi pruža sinkronizirani tekst i zvuk;**
- 2. Osiguravanje da se digitalnim datotekama e-knjige ne sprječava ispravno funkcioniranje pomoćne tehnologije;**
- 3. osiguravanje pristupa sadržaju, kretanju po sadržaju i prikazu datoteka, uključujući dinamični prikaz, strukture, fleksibilnosti i mogućnosti izbora prikaza sadržaja;**

4. osiguravanje da ih se može lako pronaći pružanjem informacija o njihovim elementima pristupačnosti putem metapodataka;
5. osiguravanje da mjere u vezi s upravljanjem digitalnim pravima ne blokiraju elemente pristupačnosti.

iv. E-trgovina:

1. Pružanje informacija o pristupačnosti proizvoda i usluga koji se prodaju kada tu informaciju dostavlja odgovorni gospodarski subjekt;
2. osiguravanje pristupačnosti funkcionalnosti za identifikaciju, sigurnost i plaćanje kada je ona dio usluge umjesto proizvoda na način da je se učini uočljivom, operabilnom, razumljivom i stabilnom;
3. pružanje metoda za identifikaciju, elektroničkih potpisa, usluga za plaćanje koji su uočljivi, operabilni, razumljivi i stabilni.

v. Bankovne usluge:

1. pružanje metoda za identifikaciju, elektroničkih potpisa, usluga za plaćanje koji su uočljivi, operabilni, razumljivi i stabilni.

**OKVIRNI PRIMJERI O TOME KAKO BI SE MOGLO USKLADITI SA ZAHTJEVIMA
ZA PRISTUPAČNOST IZ PRILOGA I., PRIMJERI REZULTATA KOJE BI TREBALO
POSTIĆI ILI PRIMJERI NJIHOVIH ELEMENATA**

**ODJELJAK I: OPĆI ZAHTJEVI ZA PRISTUPAČNOST KOJI SE ODOSE NA SVE
PROIZVODE OBUHVAĆENE OVOM DIREKTIVOM U SKLADU S ČLANKOM 1.
STAVKOM 1.**

Proizvodi moraju biti osmišljeni i proizvedeni na takav način da njihova predvidljiva uporaba bude optimalna za osobe s invaliditetom te su im priložene dostupne informacije o njihovu funkcioniranju i njihovim elementima pristupačnosti.

1. Primjeri o tome kako se uskladiti za zahtjevima za pristupačnost koji se odnose na pružanje informacija
 - (a) informacije o uporabi proizvoda priložene samom proizvodu (oznake, upute, upozorenja) su:
 - i. stavljene na raspolaganje putem više od jednog osjetilnog kanala (na primjer, pružanjem vizualnih i taktilnih informacija ili vizualnih i auditornih informacija na mjestu gdje se umeće kartica na samoposlužnom terminalu kako bi se slijepe i gluhe osobe mogle time služiti);
 - ii. predstavljene na razumljiv način⁵⁰ (na primjer, upotreba istih riječi dosljedno ili s pomoću jasne i logične strukture kako bi ih osobe s intelektualnim invaliditetom mogle bolje razumjeti);
 - iii. predstavljene tako da ih korisnici mogu opaziti (na primjer pružanjem taktilnog reljefnog formata ili zvuka uz tekst s upozorenjem kako bi ga slijepe osobe mogle primiti);

⁵⁰ (Informativna napomena, izbrisat će se iz konačnog teksta: „Kako je utvrđeno u smjernicama o dostupnosti mrežnog sadržaja 2.0 (WCAG 2.0) na koje također upućuje europska norma EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) „Zahtjevi za pristupačnost koji su pogodni za javnu nabavu proizvoda i usluga informacijske i komunikacijske tehnologije u Europi”).

- iv. predstavljene fontovima u odgovarajućoj veličini i prikladnom obliku, uzimajući u obzir predvidljive uvjete uporabe i upotrebljavajući dovoljan kontrast kao i prilagodljiv razmak između slova, linija i stavaka (na primjer tako da slabovidne osobe mogu pročitati tekst);
- (b) upute za proizvode koje nisu priložene samom proizvodu, već su stavljene na raspolaganje upotrebom proizvoda ili putem drugih sredstava kao što su internetske stranice, uključujući funkcije pristupačnosti proizvoda, aktivaciju proizvoda i interoperabilnost s pomoćnim rješenjima:
 - i. stavljene su na raspolaganje putem više od jednog osjetilnog kanala (na primjer, pružanje elektroničkih datoteka koje računalo može čitati putem čitača zaslona kako bi se moglo pružiti informacije slijepim osobama);
 - ii. predstavljene su na razumljiv način⁵¹ (na primjer, upotreba istih riječi dosljedno ili s pomoću jasne i logične strukture kako bi ih osobe s intelektualnim invaliditetom mogle bolje razumjeti);
 - iii. predstavljene su tako da ih korisnici mogu opaziti (na primjer u obliku titlova kada se prikazuje videozapis s uputama);
 - iv. predstavljene su fontovima u odgovarajućoj veličini i prikladnom obliku, uzimajući u obzir predvidljive uvjete uporabe i upotrebljavajući dovoljan kontrast kao i prilagodljiv razmak između slova, linija i stavaka (na primjer tako da slabovidne osobe mogu pročitati tekst);
 - v. u pogledu sadržaja, stavljene su na raspolaganje u tekstualnim oblicima koji se mogu upotrebljavati za izradu alternativnih pomoćnih oblika koje je moguće predstaviti na različite načine i putem više od jednog osjetilnog kanala (primjerice, mogu se ispisati na Brailleovu pismu kako bi ih slijepe osobe mogle pročitati) i
 - vi. popraćene su zamjenskim prikazom bilo kojeg sadržaja koji nije tekst (na primjer dijagram bi bio popraćen tekstualnim opisom u kojemu se navode glavni elementi ili opisuju ključne radnje);

⁵¹ Vidi prethodnu bilješku.

- vii. uključuju opis korisničkog sučelja proizvoda (rukovanje, kontrola i odziv, unos i izlaz) koji je osiguran u skladu s pododjeljkom 2.;
- viii. uključuju opis funkcionalnosti proizvoda koja je osigurana funkcijama namijenjenima rješavanju potreba osoba s invaliditetom u skladu s pododjeljkom 2.;
- ix. uključuju opis sučelja programske i strojne opreme proizvoda s pomoćnim uređajima (na primjer postavljanje utora i instalacija softvera na bankomat, čime se omogućuje priključivanje slušalica putem kojih se tekst na zaslonu reproducira u zvučnom obliku).

2. Primjeri o tome kako se uskladiti za zahtjevima za pristupačnost koji se odnose dizajn korisničkog sučelja i funkcionalnosti:

Proizvod, uključujući njegovo korisničko sučelje, sadrži značajke, elemente i funkcije kojima se osobama s invaliditetom omogućuje da pristupaju, uoče, razumiju i kontroliraju proizvod te upravljaju njime:

- (a) ako je proizvod namijenjen za komunikaciju, uključujući međuljudsku komunikaciju, upravljanje, informiranje, kontrolu i orijentaciju, te namjene postiže putem više od jednog osjetilnog kanala; to uključuje pružanje zamjenskih mogućnosti u odnosu na elemente vida, sluha, govora i dodira (na primjer, davanjem glasovnih i tekstualnih uputa ili uključivanjem taktilnih znakova na tipkovnicu kako bi se omogućila interakcija slijepih ili nagluhih osoba s proizvodom);
- (b) ako proizvod upotrebljava govor, osigurava zamjenske mogućnosti za govor i glasovni unos za komunikaciju, kontrolu upravljanja i orijentaciju (na primjer, samoposlužni terminal koji nudi glasovne upute to, primjerice, čini i u obliku teksta ili slika kako bi i gluhe osobe mogle obaviti potrebnu radnju);

- (c) ako proizvod upotrebljava vizualne elemente, osigurava prilagodbu uvećanja, osvjetljenja i kontrasta za komunikaciju, informiranje i upravljanje te omogućuje interoperabilnost s programima i pomoćnim uređajima za potrebe navigacije sučeljem (na primjer davanjem korisnicima mogućnosti uvećanja teksta, zumiranja određenog piktograma ili povećanja kontrasta kako bi se slabovidnim osobama mogle pružiti informacije);
- (d) ako proizvod upotrebljava boje kako bi se prenijele informacije, uputilo na radnju koju treba poduzeti, zahtijevalo odgovor ili prepoznalo elemente, osigurava zamjensku mogućnost za boje (na primjer, osim mogućnosti pritiska na zelenu ili crvenu tipku za odabir opcije, te bi opcije mogle biti navedene na tim tipkama kako bi daltonisti mogli odabrati odgovarajuću opciju);
- (e) ako proizvod upotrebljava zvučne signale kako bi se prenijele informacije, uputilo na radnju koju treba poduzeti, zahtijevalo odgovor ili prepoznalo elemente, osigurava zamjensku mogućnost za zvučne signale (na primjer, kada računalo reproducira zvuk za grešku, također bi se mogao pojaviti pisani tekst ili slika kojima se ukazuje na grešku, čime bi se gluhim osobama omogućilo da shvate da se pojavila greška);
- (f) ako proizvod upotrebljava vizualne elemente ili zvuk, osigurava fleksibilne načine za poboljšanje jasnoće slike i zvuka (na primjer, mogućnost dodatnog kontrasta glavnih slika kako bi ih slabovidne osobe mogle vidjeti);
- (g) ako proizvod upotrebljava zvuk, korisniku omogućuje kontrolu glasnoće i brzine, kao i napredne zvučne značajke, uključujući smanjenje smetnji koje uzrokuju zvučni signali okolnih proizvoda (na primjer, omogućavanjem osobi koja se koristi telefonom ima mogućnost kontrole glasnoće zvuka i smanjenja smetnji slušnih pomagala kako bi se nagluhe osobe mogle koristiti telefonom);

- (h) ako proizvod iziskuje ručno upravljanje i kontrolu, osigurava stupnjevito upravljanje i zamjenske mogućnosti za fine motoričke pokrete kako ne bi bilo potrebno istodobno upotrebljavati više komanda za rukovanje te ima dijelove koji se mogu raspoznati na dodir (na primjer, uvećavanjem tipki na dodirnom zaslonu i njihovim dostatnim razdvajanjem kako bi ih osobe s tremorom mogle pritisnuti);**
- (i) proizvod izbjegava upotrebu načina upravljanja koji zahtijeva širok doseg i veliku snagu (na primjer osiguravanjem da tipke nije potrebno snažno pritisnuti kako bi ih osobe s motoričkim poteškoćama mogle upotrebljavati);**
- (j) proizvod ima funkciju koja sprječava izazivanje fotosenzitivnih napadaja (na primjer izbjegavanjem treperenja slike kako osobe koje su podložne napadajima nisu izložene riziku);**
- (k) proizvod štiti privatnost korisnika kada korisnik upotrebljava značajke pristupačnosti (na primjer omogućivanjem upotrebe slušalica kada se na bankomatu pružaju govorne informacije);**
- (l) proizvod osigurava zamjensku mogućnost za biometrijsku identifikaciju i kontrolu (na primjer kao alternativa prepoznavanju otisaka prstiju, čime se korisnicima koji se ne mogu služiti rukama omogućuje da odaberu zaporku za zaključavanje i otključavanje telefona);**
- (m) proizvod osigurava usklađenost funkcionalnosti i pruža dostatno i prilagodljivo vrijeme za interakciju (na primjer osiguravanjem da softver reagira na predvidljiv način kada se obavlja određena radnja te osiguravanje dostatnog vremena za unošenje zaporka kako bi ga osobe s intelektualnim invaliditetom mogle lako upotrebljavati);**
- (n) proizvod osigurava programsku i strojnu opremu za povezivanje s pomoćnim tehnologijama (na primjer osiguravanjem veze sa zaslonom s Braillovim pismom koji je moguće osvježiti kako bi slijepe osobe mogle upotrebljavati računalo);**

(o) proizvod ispunjava sljedeće sektorske zahtjeve:

- i. potrošačka terminalna oprema s interaktivnim računalnim svojstvima koja se upotrebljava za pružanje elektroničkih komunikacijskih usluga:**
 - osigurava mogućnost tekstualne komunikacije u stvarnom vremenu ako takvi proizvodi uz glasovnu mogućnost imaju mogućnost tekstualne komunikacije (na primjer mobilni telefon ima mogućnost razgovora u stvarnom vremenu kako bi nagluhe osobe mogle razmjenjivati informacije na interaktivan način)
 - ako takvi proizvodi imaju mogućnost videa uz tekst i glas ili u kombinaciji s njima, osigurava mogućnost cjelokupnog razgovora, uključujući sinkronizaciju glasa, tekstualnu komunikaciju u stvarnom vremenu i video
 - izbjegava pojavu smetnje od pomoćnih uređaja (na primjer omogućivanje simultane upotrebe videozapisa za prikaz znakovnog jezika i teksta za pisanje poruka kako bi dvije gluhe osobe mogle komunicirati međusobno ili s osobom dobrog sluha);
- ii. potrošačka terminalna oprema s interaktivnim računalnim svojstvima koja se upotrebljava za pristup audiovizualnim medijskim uslugama:**
 - osobama s invaliditetom stavlja na raspolaganje komponente za pristupačnost koje osigurava pružatelj audiovizualnih medijskih usluga u pogledu pristupa, odabira, upravljanja i personalizacije te za prijenos podataka na pomoćne uređaje (na primjer osiguravanjem da se titlovi prenose putem *set top* kutija kako bi ih gluhe osobe mogle čitati).

**ODJELJAK II.: ZAHTJEVI ZA PRISTUPAČNOST KOJI SE ODNOSU NA PROIZVODE IZ
ČLANKA 1. STAVKA 1., UZ IZUZETKE SAMOPOSUŽNIH TERMINALA IZ ČLANKA 1.
STAVKA 1. TOČKE (B)**

Primjeri o tome kako se uskladiti za zahtjevima za pristupačnost koji se odnose na pakiranja proizvoda i upute:

- (a) na raspolaganje se stavljaju pakiranja proizvoda te informacije koje se u njemu nalaze (npr. otvaranje, zatvaranje, uporaba, zbrinjavanje), među ostalim, kada su pružene, informacije o značajkama pristupačnosti proizvoda (na primjer tako da se na pakiranju naznači da telefon sadržava elemente pristupačnosti za osobe s invaliditetom);**
- (b) upute za ugradnju i održavanje, čuvanje i zbrinjavanje proizvoda koje nisu priložene samom proizvodu koje nisu priložene samom proizvodu, već su stavljene na raspolaganje na druge načine, kao što su internetske stranice, u skladu su sa sljedećim zahtjevima, koji bi mogli biti ispunjeni kako je opisano primjerima navedenima u nastavku za svaku točku:**
 - i. stavljene su na raspolaganje putem više od jednog osjetilnog kanala (na primjer, pružanjem elektroničkih datoteka koje računalo može čitati putem čitača zaslona kako bi se moglo pružiti informacije slijepim osobama);**
 - ii. predstavljene su na razumljiv način⁵² (na primjer, upotreba istih riječi dosljedno ili s pomoću jasne i logične strukture kako bi ih osobe s intelektualnim invaliditetom mogle bolje razumjeti);**

⁵² (Informativna napomena, izbrisat će se iz konačnog teksta: „Kako je utvrđeno u smjernicama o dostupnosti mrežnog sadržaja 2.0 (WCAG 2.0) na koje također upućuje europska norma EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) „Zahtjevi za pristupačnost koji su pogodni za javnu nabavu proizvoda i usluga informacijske i komunikacijske tehnologije u Europi”).)

- iii. predstavljene su tako da ih korisnici mogu opaziti (na primjer pružanjem taktilnog reljefnog formata ili zvuka kada se prikazuje tekst s upozorenjem kako bi slijepe osobe mogle primiti upozorenje);
- iv. upotrebljavaju fontove u odgovarajućoj veličini i prikladnom obliku, uzimajući u obzir predvidljive uvjete uporabe i upotrebljavajući dovoljan kontrast kao i prilagodljiv razmak između slova, linija i stavaka (na primjer tako da slabovidne osobe mogu pročitati tekst);
- v. sadržaj uputa stavljen je na raspolaganje u tekstualnim oblicima koji se mogu upotrebljavati za izradu alternativnih pomoćnih oblika koje je moguće predstaviti na različite načine i putem više od jednog osjetilnog kanala (primjerice, mogu se ispisati na Brailleovu pismu kako bi ih slijepe osobe mogle pročitati) i
- vi. upute koje sadrže sadržaj koji nije tekst popraćene su zamjenskim prikazom tog sadržaja (na primjer nadopunjavanjem dijagrama tekstualnim opisom u kojemu se navode glavni elementi ili opisuju ključne radnje).

**ODJELJAK III.: OPĆI ZAHTJEVI ZA PRISTUPAČNOST KOJI SE ODNOSU NA SVE
USLUGE OBUHVACENE OVOM DIREKTIVOM U SKLADU S ČLANKOM 1. STAVKOM 2.**

Primjeri toga kako postići usklađenost sa zahtjevima za pristupačnost primjenjivima na pružanje usluga kako bi se postigla njihova optimalna predvidljiva upotreba za osobe s invaliditetom:

- (a) osiguravanje pristupačnosti proizvoda koji se upotrebljavaju pri pružanju usluga, u skladu s odjeljkom I. ovog Priloga i, kada je to primjenjivo, njegovim odjeljkom II.
- (b) pružanje informacija o djelovanju usluge i, u slučaju kada se pri pružanju usluge upotrebljavaju proizvodi, njezine veze s tim proizvodima kao i informacija o njihovim značajkama u pogledu pristupačnosti i o njihovoj interoperabilnosti s pomoćnim uređajima i opremom:
 - i. stavljanje na raspolaganje informacija putem više od jednog osjetilnog kanala (na primjer, pružanjem elektroničkih datoteka koje računalo može čitati putem čitača zaslona kako bi se moglo pružiti informacije slijepim osobama);
 - ii. predstavljanje informacija na razumljiv način⁵³ (na primjer, upotrebom istih riječi dosljedno ili s pomoću jasne i logične strukture kako bi ih osobe s intelektualnim invaliditetom mogle bolje razumjeti);
 - iii. predstavljanje informacija korisnicima tako da ih oni mogu opaziti (na primjer uključivanjem titlova kada se prikazuje videozapis s uputama);
 - iv. stavljanje na raspolaganje informativnog sadržaja u tekstualnim oblicima koji se mogu upotrebljavati za izradu alternativnih pomoćnih oblika koje korisnici mogu predstaviti na različite načine i putem više od jednog osjetilnog kanala (na primjer tako da se slijepa osoba može služiti datotekom tako da je ispiše na Brailleovu pismu);

⁵³ (Informativna napomena, izbrisat će se iz konačnog teksta: „Kako je utvrđeno u smjernicama o dostupnosti mrežnog sadržaja 2.0 (WCAG 2.0) na koje također upućuje europska norma EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) „Zahtjevi za pristupačnost koji su pogodni za javnu nabavu proizvoda i usluga informacijske i komunikacijske tehnologije u Europi”).

- v. **upotreba fontova u odgovarajućoj veličini i prikladnom obliku, uzimajući u obzir predvidljive uvjete uporabe i upotrebljavajući dovoljan kontrast kao i prilagodljiv razmak između slova, linija i stavaka (na primjer tako da slabovidne osobe mogu pročitati tekst);**
 - vi. **nadopunjavanje bilo kojeg sadržaja koji nije tekst zamjenskim prikazom tog sadržaja (na primjer, nadopunjavanjem dijagrama tekstualnim opisom u kojemu se navode glavni elementi ili opisuju ključne radnje) i**
 - vii. **pružanje elektroničkih informacija, potrebnih u dosljednom i primjerenom pružanju usluge, na način da ih se učini uočljivima, operabilnima, razumljivima i stabilnima (na primjer kada pružatelj usluga nudi USB memorijski ključ koji sadrži informacije o usluzi, te informacije moraju biti pristupačne);**
- (c) **dosljedno i prikladno osiguravanje pristupačnosti internetskih stranica i usluga na mobilnim uređajima, uključujući mobilne aplikacije, na način da ih se učini uočljivima, operabilnima, razumljivima i stabilnima (na primjer navođenjem tekstualnog opisa slika, omogućivanjem upotrebe svih funkcionalnosti putem tipkovnice, davanjem korisnicima dostatnog vremena za čitanje, osiguravanjem da se sadržaj prikazuje i da je moguće njime upravljati na predvidljiv način i osiguravanjem kompatibilnosti s pomoćnim tehnologijama, kako bi osobe s različitim invaliditetima mogle čitati sadržaj na internetskoj stranici i interaktivno se njome koristiti).**

ODJELJAK IV.: DODATNI ZAHTJEVI ZA PRISTUPAČNOST KOJI SE ODNOSU NA POSEBNE USLUGE:

Primjeri o tome kako se uskladiti za zahtjevima za pristupačnost koji se odnose na posebne usluge:

i. Elektronička komunikacija i komunikacija u hitnom slučaju:

- 1. Osiguravanje mogućnosti tekstualne komunikacije u stvarnom vremenu uz glasovnu komunikaciju (na primjer, tako da bi nagluhe osobe mogle pisati i primiti tekst na interaktivan način i u stvarnom vremenu);**
- 2. osiguravanje mogućnosti cjelokupnog razgovora ako je uz glasovnu komunikaciju omogućena i komunikacija putem videa (na primjer tako da se gluhe osobe mogu koristiti znakovnim jezikom u međusobnoj komunikaciji);**
- 3. osiguravanje toga da je komunikacija u hitnom slučaju u kojoj se upotrebljavaju glas, tekst (uključujući tekstualnu komunikaciju u stvarnom vremenu) i video, ako je to dostupno, sinkronizirana na način da čini cjelovit razgovor i da se prenosi putem pružatelja elektroničkih komunikacijskih usluga na PSAP koji je određen da odgovara na komunikaciju putem tih komunikacijskih sredstava (na primjer tako da osoba s poteškoćama u govoru i oštećenjem sluha, koja je odlučila upotrijebiti kombinaciju teksta, glasa i videa, zna da se komunikacija putem mreže prenosi hitnoj službi).**

ii. Usluge kojima se omogućuje pristup audiovizualnim medijskim uslugama:

- 1. [Osiguravanje elektroničkih programskih vodiča koji su uočljivi, operabilni, razumljivi i stabilni te koji pružaju informacije o tome je li pristupačnost omogućena,] (na primjer kako bi slijepa osoba mogla birati programe na televizoru);**

2. osiguravanje toga da se elementi pristupačnosti audiovizualnih medijskih usluga, kako se navodi u članku 7. Direktive 2010/13/EU, u potpunosti prenose odgovarajućom kvalitetom za vjerni prikaz i sinkronizirani su sa zvukom i videom, te da korisniku pritom omogućuju kontrolu nad njihovim prikazom i upotrebom (na primjer osiguravanjem da se titlovi ili zvučni opisi prenose zajedno s audiovizualnim medijskim sadržajem).

iii. E-knjige:

1. Ako e-knjiga osim teksta sadrži i zvučni sadržaj, osiguravanje toga da se u e-knjizi pruža sinkronizirani tekst i zvuk (na primjer kako bi osoba s disleksijom mogla istodobno čitati i slušati tekst);
2. osiguravanje toga da se digitalnim datotekama e-knjige ne sprječava ispravno funkcioniranje pomoćne tehnologije (na primjer omogućavanjem sinkroniziranog teksta i zvuka ili omogućavanjem zapisa Braillovog pisma koji je moguće osvježiti);
3. osiguravanje pristupa sadržaju, kretanju po sadržaju i prikazu datoteka (uključujući dinamični prikaz) strukture, fleksibilnosti i mogućnosti izbora prikaza sadržaja (na primjer kako bi slijepa osoba mogla pristupiti kazalu ili birati poglavlja);
4. Osiguravanje da ih se može lako pronaći pružanjem informacija o njihovim elementima pristupačnosti putem metapodataka (na primjer osiguravanje da su informacije o njihovim elementima pristupačnosti dostupne u elektroničkoj datoteci kako bi osobe s invaliditetom mogle biti informirane);
5. osiguravanje da mjere u vezi s upravljanjem digitalnim pravima ne blokiraju elemente pristupačnosti (na primjer osiguravanjem da se ne blokira tekst koji treba pročitati naglas kako bi slijepi korisnici mogli čitati knjigu).

iv. E-trgovina:

- 1. Pružanje informacija o pristupačnosti proizvoda i usluga koji se prodaju kada te informacije pruža odgovoran gospodarski subjekt (na primjer osiguravanjem da dostupne informacije o elementima pristupačnosti proizvoda ne budu izbrisane);**
- 2. osiguravanje pristupačnosti funkcionalnosti za identifikaciju, sigurnost i plaćanje kada je ona dio usluge (umjesto proizvoda) na način da je se učini uočljivom, operabilnom, razumljivom i stabilnom (na primjer stavljanjem na raspolaganje glasovnog korisničkog sučelja za platne usluge kako bi slijepe osobe mogle samostalno obavljati kupnje putem interneta);**
- 3. Pružanje metoda za identifikaciju, elektroničkih potpisa, usluga za plaćanje koji su uočljivi, operabilni, razumljivi i stabilni (na primjer osiguravanjem da čitači zaslona mogu pročitati identifikacijske dijaloge na zaslonu kako bi se slijepe osobe mogle njima koristiti).**

v. Bankovne usluge:

- 1. Pružanje metoda za identifikaciju, elektroničkih potpisa, usluga za plaćanje koji su uočljivi, operabilni, razumljivi i stabilni (na primjer osiguravanje da čitači zaslona mogu pročitati identifikacijske dijaloge na zaslonu kako bi se slijepe osobe mogle njima koristiti).**

POSTUPAK OCJENJIVANJA SUKLADNOSTI – PROIZVODI

1. Unutarnja kontrola proizvodnje

[...] Unutarnja kontrola proizvodnje postupak je procjene sukladnosti u kojem proizvođač ispunjava obveze iz točaka 2., 3. i 4. te osigurava i na vlastitu odgovornost izjavljuje da dotični proizvodi [...] ispunjavaju odgovarajuće zahtjeve iz ove Direktive.

2. Tehnička dokumentacija

Proizvođač sastavlja tehničku dokumentaciju. Dokumentacija omogućuje ocjenjivanje sukladnosti proizvoda s relevantnim zahtjevima za pristupačnost navedenima u članku 3. te, u slučaju da je proizvođač primijenio iznimku predviđenu člankom 12., dokazivanje da bi se relevantnim zahtjevima za pristupačnost uzrokovale temeljne promjene ili nerazmjerno opterećenje. Tehničkom dokumentacijom određuju se samo primjenjivi zahtjevi i ona obuhvaća, u mjeri u kojoj je to bitno za ocjenjivanje, dizajniranje, proizvodnju i rad proizvoda.

Tehnička dokumentacija, ako je to primjenjivo, sadrži najmanje sljedeće elemente:

- (a) opći opis proizvoda;
- (b) popis usklađenih normi i/ili drugih relevantnih tehničkih specifikacija, čije su upute objavljene u *Službenom listu Europske unije*, koje se primjenjuju u cijelosti ili djelomično, i opise rješenja usvojenih kako bi se ispunili relevantni zahtjevi za pristupačnost navedeni u članku 3. u slučaju kada se te usklađene norme nisu primijenile; u slučaju djelomične primjene usklađenih normi u tehničkoj dokumentaciji navode se dijelovi koji se primjenjuju.

3. **Proizvodnja**

Proizvođač poduzima sve potrebne mjere da se postupkom proizvodnje i njegovim praćenjem osigura usklađenost proizvoda s tehničkom dokumentacijom iz točke 2. te sa zahtjevima za pristupačnost iz ove Direktive.

4. **Oznaka sukladnosti i izjava o sukladnosti**

4.1. Proizvođač stavlja oznaku CE navedenu u ovoj Direktivi na svaki pojedinačni proizvod koji zadovoljava primjenjive zahtjeve ove Direktive.

4.2 Proizvođač sastavlja pisanu izjavu o sukladnosti za model proizvoda. Izjava o sukladnosti služi za identifikaciju proizvoda za koji je sastavljena.

Primjerak izjave o sukladnosti mora biti dostupan relevantnim tijelima na njihov zahtjev.

5. **Ovlašteni zastupnik**

Obveze **proizvođača** utvrđene točkom 4. može u njegovo ime i na njegovu odgovornost ispuniti njegov ovlašteni zastupnik ako su one navedene u ovlaštenju.

**INFORMACIJE O USLUGAMA KOJE ISPUNJAVAJU ZAHTEJEVE ZA
PRISTUPAČNOST**

1. Pružatelj usluga u općim uvjetima ili jednakovrijednom dokumentu navodi informacije kojima se procjenjuje kako se uslugom ispunjavaju zahtjevi za pristupačnost **iz članka 3.** Informacijama se opisuju primjenjivi zahtjevi i njima se u mjeri u kojoj je to relevantno za ocjenjivanje obuhvaćaju dizajn i pružanje usluge. Osim zahtjeva o informacijama za korisnike Direktive 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁵⁴, ako je primjenjivo, informacije sadržavaju barem sljedeće:
 - (a) opći opis usluge u pristupačnom obliku;
 - (b) opise i objašnjenja potrebne za razumijevanje pružanja usluge;
 - (c) opise načina na koji usluga ispunjava relevantne zahtjeve za pristupačnost navedene u Prilogu I.
2. Kako bi ispunio odredbe točke 1., pružatelj usluge može u potpunosti ili djelomično primijeniti usklađene norme i/ili druge odgovarajuće tehničke specifikacije, na koje su upućivanja objavljena u *Službenom listu Europske unije*.
3. Pružatelj usluge pruža informacije kojima se dokazuje da se postupkom pružanja usluge i njegovim praćenjem osigurava usklađenost usluge s točkom 1. i s primjenjivim zahtjevima iz ove Direktive.

⁵⁴ Direktiva 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o pravima potrošača, izmjeni Direktive Vijeća 93/13/EEZ i Direktive 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 85/577/EEZ i Direktive 97/7/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 304, 22.11.2011., str. 64.).

PROCJENA NERAZMJERNOG OPTEREĆENJA

Mjerila za obavljanje i dokumentiranje procjene:

- 1. Omjer neto troškova gospodarskih subjekata za postizanje usklađenosti sa zahtjevima za pristupačnost i njihovih ukupnih troškova (operativnih i kapitalnih izdataka) za proizvodnju, distribuciju ili uvoz proizvoda ili pružanje usluga;**

Elementi koje treba primjenjivati za procjenu neto troškova za postizanje usklađenosti sa zahtjevima za pristupačnost:

- a) kriteriji koji se odnose na jednokratne organizacijske troškove koje treba uzeti u obzir u procjeni:**
 - troškovi povezani s dodatnim osobljem sa stručnim znanjem o pristupačnosti
 - troškovi povezani s osposobljavanjem osoblja i stjecanjem kompetencija u području pristupačnosti
 - troškovi razvoja novog postupka za uključivanje pristupačnosti u razvoj proizvoda ili pružanje usluge
 - troškovi povezani s razvojem smjernica o pristupačnosti
 - jednokratni troškovi svladavanja zakonodavstva o pristupačnosti
- b) kriteriji koji se odnose na kontinuirane troškove proizvodnje i razvoja koje treba uzeti u obzir u procjeni:**
 - troškovi koji se odnose na osmišljavanje elemenata pristupačnosti proizvoda ili usluge
 - troškovi nastali u postupcima proizvodnje
 - troškovi povezani s testiranjem proizvoda ili usluge s obzirom na pristupačnost
 - troškovi povezani sa sastavljanjem dokumentacije.

2. **Procijenjeni troškovi i koristi za gospodarske subjekte, među ostalim u odnosu na postupke proizvodnje i ulaganja u proizvodnju, u odnosu na procijenjenu korist za osobe s invaliditetom, uzimajući u obzir broj i učestalost upotrebe određenog proizvoda ili usluge.**
3. **Omjer neto troška pristupačnosti u odnosu na neto promet gospodarskog subjekta.**

Elementi koje treba primjenjivati za procjenu neto troška pristupačnosti:

- a) **kriteriji koji se odnose na jednokratne organizacijske troškove koje treba uzeti u obzir u procjeni:**
 - **troškovi povezani s dodatnim osobljem sa stručnim znanjem o pristupačnosti**
 - **troškovi povezani s osposobljavanjem osoblja i stjecanjem kompetencija u području pristupačnosti**
 - **troškovi razvoja novog postupka za uključivanje pristupačnosti u razvoj proizvoda ili pružanje usluge**
 - **troškovi povezani s razvojem smjernica o pristupačnosti**
 - **jednokratni troškovi svladavanja zakonodavstva o pristupačnosti**
- b) **kriteriji koji se odnose na kontinuirane troškove proizvodnje i razvoja koje treba uzeti u obzir u procjeni:**
 - **troškovi koji se odnose na osmišljavanje elemenata pristupačnosti proizvoda ili usluge**
 - **troškovi nastali u postupcima proizvodnje**
 - **troškovi povezani s testiranjem proizvoda ili usluge s obzirom na pristupačnost**
 - **troškovi povezani sa sastavljanjem dokumentacije.**